

**UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2009

Karel RŮŽIČKA

**Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní**

**Analýza obchodní bilance České republiky s ohledem na vstup
do Evropské unie**

Karel Růžička

**Bakalářská práce
2009**

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav ekonomie
Akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Karel RŮŽIČKA**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa**
Název tématu: **Analýza obchodní bilance České republiky s ohledem na vstup do Evropské unie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Úvod

1. Obchodní bilance
2. Změny v obchodní bilanci související se vstupem ČR do EU
3. Perspektivy vývoje obchodní bilance ČR

Závěr

Literatura

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy: cca 30 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

BENEŠ, V. Zahraniční obchod. 1. vyd. Praha: Grada, 2004. 177s. ISBN 80-247-0558-3.
CIHELKOVÁ, E. Evropská integrace : Evropská unie. 2. vyd. Praha: Oeconomica, 2004. 377s. ISBN 80-245-0854-0.
CIHELKOVÁ, E. a kol. Světová ekonomika : Základní rysy a tendence vývoje. 2 vyd. Praha: Oeconomica, 2005. 258 s. ISBN 80-245-0687-4.
KALÍNSKÁ, E.; PETŘÍČEK, V. a kol. Mezinárodní obchod. Praha: VŠE, 2003. 117s.
ISBN 80-2450600-9.
MACHKOVÁ, H. Mezinárodní obchodní operace. 4., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2007.
242 s. ISBN 978-80-247-1590-2.
STUTELY, R.; DĚDEK, O. Průvodce ekonomickými ukazateli. 1. vyd. Praha: Scietia, 2002. 247 s. ISBN 80-7183-278-2.
www.mfcr.cz
www.czso.cz
www.cnb.cz
www.patria.cz

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Tomáš Lelek**
Ústav ekonomie
Datum zadání bakalářské práce: **22. září 2008**
Termín odevzdání bakalářské práce: **1. května 2009**

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 23. září 2008

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 1.4.2009

Karel Růžička

SOUHRN

Tato práce je zaměřena na obchodní bilanci České republiky od roku 2000 s ohledem na její vstup do Evropské unie a nejdůležitější změny, ke kterým došlo právě po 1. květnu 2004.

V teoretické části jsou vysvětleny důvody pro vstup České republiky do Evropské unie a platební bilance. V praktické části této práce jsou analyzovány nejdůležitější fakta z pohledu obchodní bilance let 2000 až 2008, vývoj českého vývozu a dovozu a exportní strategie České republiky po vstupu do Evropské unie.

Závěr přináší souhrn změn, kterých bylo dosaženo po vstupu ČR do EU v zahraničním obchodu, nastiňuje další vývoj v oblasti obchodní bilance.

KLÍČOVÁ SLOVA

Česká republika, Evropská unie, obchodní bilance, zahraniční obchod, struktura dovozu a vývozu

TITLE

Czech Republic trade balance analysis with regard to entry into European Union

ABSTRAKT

This bachelor papers are focused on the Czech Republic trade balance with regard to entry into European Union. Analysed period begins the year 2000 and covers the most important changes occurred after accession 1. May 2004.

The theoretical part contains the reasons for the Czech Republic entry into EU and balance of payments. In practical part of these papers are analysed the most important facts of the trade balance in years 2000 to 2008 as well as czech import and export progress and export strategy after the EU accession.

At the conclusion are summarised all changes occurred after the accession of the Czech Republic into EU in foreign trade and outlines probable trade balance progression in the future.

KEYWORDS

The Czech Republic, European Union, trade balance, foreign trade, structure of import and export

Poděkování:

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Ing. Tomáši Lelkovi za odbornou pomoc a trpělivost při zpracování, cenné rady a připomínky.

OBSAH

Seznamy tabulek	8
Seznam obrázků	8
Seznam grafů	8
Seznam příloh	8
ÚVOD	10
1 Základní charakteristika ČR a EU	12
1.1 Česká republika	12
1.2 Evropská unie	12
1.3 Důvody pro vstup České republiky do Evropské unie	13
2 Platební bilance	14
2.1 Důvody pro sestavování platební bilance	14
2.2 Základní rysy platební bilance	14
2.3 Základní struktura platební bilance	15
2.3.1 Běžný účet platební bilance	15
2.3.2 Kapitálový účet platební bilance	16
2.3.3 Členění finančního účtu platební bilance	16
2.3.4 Saldo chyb a opomenutí	16
2.3.5 Změna devizových rezerv	17
2.4 Jednotlivá salda platební bilance	17
2.4.1 Saldo výkonové bilance	17
2.4.2 Saldo běžné bilance	18
2.4.3 Celkové saldo platební bilance	18
2.5 Praktická práce s platební bilancí	18
2.5.1 Platby za transakce	19
2.5.2 Debet a kredit z hlediska inkasa a plateb	19
3 Analýza obchodní bilance v letech 2000 až 2008	20
3.1 Obchodní bilance ČR v roce 2000	20
3.2 Obchodní bilance ČR v roce 2001	21
3.3 Obchodní bilance ČR v roce 2002	22
3.4 Obchodní bilance ČR v roce 2003	23
3.5 Obchodní bilance ČR v roce 2004	24
3.6 Obchodní bilance ČR v roce 2005	25
3.7 Obchodní bilance ČR v roce 2006	26
3.8 Obchodní bilance ČR v roce 2007	27
3.9 Obchodní bilance ČR v roce 2008	28
3.10 Přehled obchodní bilance ČR v letech 2000 – 2008	29
3.11 Zahraniční obchod ČR před vstupem do EU	31

4	Analýza zahraničního obchodu ČR s ohledem na vstup do EU	34
4.1	Důležité faktory působící na zahraniční obchod.....	34
4.2	Vnitřní trh.....	35
4.2.1	Volný pohyb zboží.....	36
4.3	Teritoriální a zbožová struktura zahraničního obchodu ČR před vstupem a po vstupu do EU	37
4.4	Vývoz ČR.....	39
4.4.1	Škoda Auto, a.s. jako nevýznamnější vývozce ČR.....	40
4.5	Exportní strategie po vstupu ČR do EU.....	42
4.5.1	Plnění exportní strategie v letech 2006 – 2007.....	42
4.6	Předpokládaný další vývoj exportu a importu ČR.....	43
4.6.1	Zhodnocení pozitiv a negativ silné koruny a přijetí eura.....	45
	ZÁVĚR	46
	Seznam použité literatury	48
	Přílohy.....	51

Seznamy tabulek

Tabulka 1 Statistika obchodní bilance v letech 2000-2004 v mil. CZK.....	29
Tabulka 2 Statistika obchodní bilance v letech 2005-2008 v mil. CZK.....	29
Tabulka 3 Teritoriální struktura zahraničního obchodu ČR před vstupem do EU a po vstupu do EU v mil Kč.....	37
Tabulka 4 Zbožová struktura zahraničního obchodu ČR před vstupem a po vstupu do EU	38
Tabulka 5 Deset největších exportérů ČR v roce 2006 v mld. Kč a srovnání s roky 2005 a 2007.....	40

Seznam obrázků

Obrázek 1: Vývoj obchodní bilance ČR před vstupem do EU a po vstupu do EU	39
---	----

Seznam grafů

Graf 1 Celkový dovoz v letech 2000 - 2008	30
Graf 2 Celkový vývoz v letech 2000 - 2008	30
Graf 3 Saldo obchodní bilance v letech 2000 - 2008.....	31

Seznam příloh

Příloha 1 SWOT analýza České republiky	52
Příloha 2 Pokračující růst cen ropy, výsledek obchodní bilance 2004 – 2005 a růst vývozu vlivem zvýšené odbytu strojírenské produkce	54
Příloha 3 Struktura zahraničního obchodu podle tříd SITC	55
Příloha 4 Členské státy Evropské unie	56
Příloha 5 Magický čtyřúhelník a hodnoty pro jejich sestavení pro roky 2000-2008....	57
Příloha 6 Bilance zahraničního obchodu ČR v % na HDP v letech 2000 - 2008.....	62
Příloha 7 Vývoj směnného kurzu CZK/EUR a CZK/USD v letech 2000 - 2008.....	63

Seznam zkratk

CEFTA ¹	Central European Free Trade Agreement
ČEB	Česká exportní banka
ČR	Česká republika
EGAP	Exportní garanční a pojišťovací společnost
ESVO	Evropské společenství uhlí a oceli
EU	Evropská unie
EUR	Euro
HDP	Hrubý domácí produkt
ILO	International Labour Organization ²
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MZP	Ministerstvo životního prostředí
OBSE	Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě
OSN	Organizace spojených národů
SITC	Standard International Trade Classification
USD	U.S. Dollar
WTO	World Trade Organization ³

¹ Středoevropská dohoda o volném obchodu

² Mezinárodní organizace práce

³ Světová obchodní organizace

ÚVOD

Jako téma své bakalářské práce jsem si zvolil „Analýzu obchodní bilance České republiky s ohledem na vstup do Evropské unie“, a to z důvodu stále rostoucího významu Evropské unie. Zajímalo mě, jaký vliv měl pro Českou republiku vstup do Evropské unie, konkrétně jakým způsobem se vyvíjely hodnoty exportu a importu.

Obchodní bilance je definována jako rozdíl mezi vývozem a dovozem mezi domácí a zahraniční ekonomikou. Vyrovnaná, případně mírně přebytková obchodní bilance je jedním z makroekonomických cílů, má blízkou návaznost na platební bilanci, jelikož je součástí běžného účtu právě platební bilance. Platební bilanci spadá mezi účetní výkazy, které poskytují důležité a přesné informace pro rozhodování investorů a finančních manažerů.

Teoretická část se bude věnovat významu platební bilance, důvodům pro její sestavování a budou popsány jednotlivé položky. Nejpodrobněji běžný účet, pod který spadá právě obchodní bilance, a poté kapitálový a finanční účet, saldo chyb a opomenutí a změny devizových rezerv. Budou zmíněna nejdůležitější salda platební bilance a vymezeny důvody pro vstup České republiky do Evropské unie, což představuje dílčí cíl této práce.

Praktická část se bude nejvíce věnovat hlavnímu cíli této bakalářské práce, tedy analyzovat a posoudit k jakým změnám došlo po vstupu České republiky do Evropské unie, zda měl tento krok pozitivní vliv na zahraniční obchod, který je zachycen ve zkoumané obchodní bilanci. Druhým dílčím cílem, kterému bude věnována pozornost, je exportní strategie ČR po vstupu do EU, tedy které výrobky se nejvíce vyvázejí a které země jsou atraktivní pro české exportéry a navrhnout vlastní doporučení. To vše bude samozřejmě doplněno o konkrétní vyvážené a dovážené výrobky podle klasifikace SITC⁴. Komentář si zaslouží také pozitivní a negativní stránky dlouhodobě posilující české měny, což má stále větší dopad pro české vývozce a dovozce. S tím souvisí skutečnost, že v České republice ještě neproběhla měnová integrace, tudíž zahraniční obchody probíhají mezi českou korunou a měnou cizí, nejčastěji eurem a americkým dolarem.

⁴ Standard International Trade Classification (SITC) se rozumí standardní mezinárodní obchodní klasifikaci. Používá se v mezinárodním obchodě z důvodu větší přehlednosti, kdy jsou jednotlivé výrobky rozděleny do devíti tříd. Přesné rozdělení zobrazuje Příloha č. 3

V práci budou použity následující dvě metody. Metoda analýzy⁵ a metoda komparace⁶, přičemž metoda analýzy bude využita k vypracování hlavního cíle této práce.

Závěrem budou shrnuta nejen pozitiva, ale především důsledky vstupu ČR do EU, dopady na českou obchodní bilanci a nastíněn možný budoucí vývoj obchodní bilance, resp. jakou ČR zaujme v nejbližších letech exportní strategii, které výrobky a do kterých zemí bude vhodné exportovat.

⁵ Analýza je vědecká metoda založená na rozložení celku na elementární části. Cílem analýzy je identifikovat podstatné a specifické vlastnosti elementárních částí celku, poznat jejich zákonitosti a podstatu.

⁶ Komparací rozumíme srovnání nebo přirovnání sledovaného jevu k podstatnému jevu dalšímu.

1 Základní charakteristika ČR a EU

Tato kapitola obsahuje základní rysy České republiky, Evropské unie a objasňuje primární důvody pro vstup České republiky do Evropské unie.

1.1 Česká republika

Česká republika patří mezi vyspělé země se zvyšující se životní úrovní, svou polohou spadá do středoevropského regionu. Od 1. května 2004 je ČR členem Evropské unie, ale je též velmi aktivním členem dalších mezinárodních organizací⁷. Posledním krokem integračního procesu po úspěšné realizaci všech referend byla smlouva o přistoupení zemí střední a východní Evropy podepsána 16. dubna 2003 v řeckém Aténách. K rozšíření EU došlo k prvnímu květnu 2004 o 10 nových států – Českou republiku, Slovensko, Slovinsko, Maďarsko, Polsko, Estonsko, Lotyšsko, Maltu a Kypr⁸.

ČR patří mezi významné turistické cíle, ročně ji navštíví několik milionů turistů, kteří míří za sportem, kulturou nebo odpočinkem. Dlouhodobě v ČR žije několik tisíc podnikatelů.

ČR se drží z dlouhodobého hlediska v popředí zájmu investorů z celého světa především z těchto důvodů: rostoucí ekonomika, stabilní a rovné podmínky, nízká cenová hladina a kvalifikovaná pracovní síla. ČR dlouhodobě vykazuje v meziročním srovnání vzrůst kapitálových investic a zvyšující se počet nadnárodních ekonomicky vyspělých společností.

Za poslední dvě desetiletí Česká republika výrazně zvýšila životní úroveň, značně rozvinula sektor služeb a věnovala se důležitým reformám v ekonomické oblasti. To vše vytváří dobré předpoklady pro další pokračování dynamiky vývoje hlavně v rámci evropského trhu.

1.2 Evropská unie

Evropská unie se rozkládá na velké části evropského kontinentu, v jejích 27 členských státech žije téměř půl miliardy obyvatel. Svým občanům se snaží od samotného vzniku zajistit stabilitu a prosperitu. Její politika a činnost mají přímo či nepřímo vliv na každého z nás. Evropská unie představuje spravedlivou společnost, která se stará o své občany a podporuje hospodářskou prosperitu a vytváří nová

⁷ WTO, CEFTA, Interpol, ILO, OBSE, Visegrádská skupina aj.

⁸ Seznam všech členských států EU a roky jejich přistoupení jsou uvedeny v příloze č.4

pracovní místa, tlačí na společnosti, aby se staly konkurenceschopnějšími a učí pracovníky novým dovednostem, které následně využijí ve svém zaměstnání.

Evropská unie se snaží ve spolupráci se svými sousedními státy i ostatními zeměmi šířit demokratický vývoj, prosperitu, právní stát a dodržování lidských práv nejen na svém území, ale i za svými hranicemi. EU představuje jednu z největších obchodních velmocí a patří mezi nejdůležitější poskytovatele finanční i teoretické pomoci chudším zemím. V EU se hovoří 23 úředními jazyky. EU se snaží, aby její význam neustále rostl a ještě posilovala již tak významné postavení v současném světě. Pro 21. století si EU vytkla několik hlavních úkolů.⁹

1.3 Důvody pro vstup České republiky do Evropské unie

Důvodů pro vstup ČR do EU je mnoho¹⁰, následující text je zaměřen na ty ekonomické a jsou uvedeny nejdůležitější z nich.

- Vstup na nové trhy. Myslím tím nejen trhy západní Evropy, ale také trhy středoevropských a východoevropských zemí. Zahraniční obchod mezi ČR a zeměmi západní Evropy je od období transformace velmi intenzivní a tato situace stále trvá. ČR se tak stane rovnoprávným účastníkem společného evropského trhu, který snižuje ceny, volný pohyb kapitálu a vytváří lepší podmínky pro hospodářský růst.
- Zapojit se do integračního procesu v Evropě. Proces integrace je v zemích západní Evropy po druhé světové válce velmi úspěšný, a proto se i ČR rozhodla zapojit se do tohoto procesu s očekáváním, že posílí svou ekonomickou výkonnost a konkurenceschopnost.
- Vliv na budoucí vývoj Evropy. ČR má zájem aktivně a významně ovlivňovat ekonomická a politická dění v Evropě a nezůstat stranou vývoje.
- Pokud by Česká republika stála stranou integračního procesu, nemohla by se podílet na čtyřech základních svobodách – volném pohybu osob, zboží, služeb a kapitálu a nemohla by spolurozhodovat o evropských politických procesech.

⁹ Zajistit mír, stabilitu a prosperitu pro evropské národy; překonat a vyřešit rozpory, které evropský kontinent rozdělují; zajistit, aby lidé mohli žít v bezpečí; podporovat vyvážený sociální a ekonomický vývoj; zachovat rozmanitost evropských národů; postavit se problémům globalizace; podporovat zdravé životní prostředí.

¹⁰ Dalšími důvody jsou např. zlepšení koordinace boje proti mezinárodnímu zločinu, zvýšení důležitosti České republiky jako členskému státu Evropské unie, harmonizované právní prostředí, společná politika životního prostředí apelující na zdravé a udržitelné podmínky k životu obyvatelstva.

2 Platební bilance

Na začátku této kapitoly uvedu několik definic platební bilance.

- Platební bilance je definována jako statistická sestava uspořádání hospodářských transakcí mezi ekonomickými subjekty jednoho státu a subjekty států ostatních.¹¹
- Platební bilance je statistický výkaz, který systematickým způsobem zachycuje ekonomické transakce se zahraničím (tj. mezi rezidenty a nerezidenty) za určité časové období.¹²
- Platební bilancí se rozumí určité sestavy, v nichž jsou zaznamenávány na jedné straně platby do zahraničí a na druhé straně platby ze zahraničí.¹³

2.1 Důvody pro sestavování platební bilance

Platební bilanci sestavujeme z důvodu její vypovídací schopnosti o ekonomickém postavení země vůči zahraničí. Nabízí nám pohled na strukturu ekonomiky z hlediska zapojení do mezinárodní dělby práce, pohled na věřitelskou pozici vůči zahraničí a vývoj politiky v měnové oblasti. Platební bilance se dříve pokládala za hlavní a bezchybný ukazatel růstu nebo poklesu ekonomiky určitého státu. Důraz se kladl jen na obchodní bilanci. Příznivý ekonomický stav značil přebytek vývozu zboží nad jeho dovozem tj. aktivní obchodní bilance. Na druhé straně přebytek dovozu zboží nad jeho vývozem tj. pasivní obchodní bilance znamenal nepříznivý stav.

Později se projevilo, že aktivní příp. pasivní obchodní bilance nemusí nutně znamenat dobrý resp. špatný stav ekonomiky. Jinými slovy nemusí vést k bohatnutí v případě aktivní obchodní bilance a strádání v případě pasivní obchodní bilance státu.

2.2 Základní rysy platební bilance

- Jedná se o důležitý indikátor vývoje devizového kurzu, resp. tlaků, které mohou vést k jeho zhodnocení nebo znehodnocení (dlouhodobý deficit platební bilance signalizuje znehodnocení domácí měny, přebytek platební bilance pak možnost zhodnocení).
- Umožňuje předvídat, hlavně krátkodobě, kapacitu trhu příslušné země (např. země, která se potýká s deficitem platební bilance, pravděpodobně nebude zvyšovat svůj import z ostatních zemí, ale naopak bude hledat možnosti, jak ho omezit).

¹¹ Zdroj: MPO. Investiční pobídky v ČR, http://www.mfcr/cps/rde/xchg/mfcr/hs.xsl/inv_pob_vyvoj.html

¹² Zdroj: www.cnb.cz/docs/ARADY/MET_LIST/BOP_CS.PDF

¹³ Zdroj: <http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/C800424D9C/File/11230501.pdf>

- Dlouhodobý deficit platební bilance může signalizovat zavedení devizové kontroly platů spojených a převodem dividend a zisků, licenčních poplatků, popř. i další omezení pro zahraniční investory.

2.3 Základní struktura platební bilance

Platební bilanci tvoří běžný účet, kapitálový účet, finanční účet, saldo chyb a opomenutí a změna devizových rezerv¹⁴. Nejvíce se zmíním o běžném účtu, pod který spadá obchodní bilance. Další části platební bilance popíši stručně, protože by téma bylo již příliš široké, musel bych brát v potaz situace na kapitálových trzích a úrokovou sazbu, což by si samo o sobě zasloužilo zvláštní téma práce.

2.3.1 Běžný účet platební bilance

- Běžný účet zahrnuje export a import zboží a služeb, výnosy a náklady spojené s mezinárodním pohybem pracovních sil a kapitálu a mezinárodní jednostranné transfery.
- Významnou součástí běžného účtu je obchodní bilance. Obchodní bilance zahrnuje export a import zboží. Podle klasifikace OSN SITC je export a import zboží komoditně členěn do těchto skupin: potraviny, nápoje a tabák, suroviny, paliva, tuky a oleje, chemikálie, tržní výrobky, stroje a přepravní zařízení, průmyslové výrobky a nezařazené zboží.
- V platební bilanci České republiky je mezinárodní pohyb zboží členěn podle toho, zda jde o země s tranzitivní nebo státem řízenou ekonomikou. Vývoz a dovoz z/do vyspělých tržních ekonomik se dále specifikuje na státy Evropské unie, státy ESVO¹⁵ a zbývající státy s vyspělou tržní ekonomikou. Rozdíl mezi exportem a importem zboží představuje saldo obchodní bilance.
- Pohyb služeb zachycuje bilance služeb. Patří mezi další významnou část běžného účtu platební bilance. Mezi nejdůležitější položky v bilanci služeb patří nejčastěji mezinárodní doprava, zahraniční cestovní ruch a také mezinárodní pojištění. Mezi služby řadíme také diplomatické, obchodní a vojenské zastoupení, spoje a další.
- Bilance důchodů znázorňuje hlavně výnosy a náklady spojené s investováním v zahraničí. Na straně aktiv jde v převážné míře o výnosy z finančních aktiv a investování v zahraničí, dále o příjmy rezidentů ze zaměstnání v cizině. Na straně pasiv mají důležité zastoupení hlavně úroky placené podniky do zahraničí z úvěrů

¹⁴ Zdroj: PLCHOVÁ, B. *Zahraniční ekonomické vztahy České republiky*. 1.vyd. Praha: Oeconomica, 2005. ISBN 80-245-0608-4

¹⁵ Evropské společenství uhlí a oceli

přijatých od zahraničních bank a úroky, které platí komerční banky z přijatých depozit a úvěrů v zahraničí.

- Bilance transferů zobrazuje jednostranné platby do zahraničí nebo ze zahraničí, které ovšem nevedou ke vzniku zahraničních pohledávek nebo závazků země. Je možné je evidovat v rozdělení na běžné převody a kapitálové převody.

2.3.2 Kapitálový účet platební bilance

- Kapitálový účet obsahuje kapitálové transfery, které souvisejí s migrací obyvatel, s vlastnickými právy, promíjením dluhů a převody nevýrobních nefinančních aktiv a nehmotných práv (např. autorská práva, patenty).
- Původně měl kapitálový účet jinou strukturu. Od zpřesnění metodiky platební bilance v roce 1995 běžný účet nezahrnuje všechny transfery, ale pouze běžné transfery nekapitálové povahy.

2.3.3 Členění finančního účtu platební bilance

- Přímé investice, které jsou definovány Devizovým zákonem č. 219/1995 Sb. takto: „přímou investicí při plnění oznamovací povinnosti se rozumí takové vynaložení peněžních prostředků nebo jiných penězi ocenitelných majetkových práv a jiných majetkových hodnot, jehož účelem je založení, nabytí nebo rozšíření trvalých ekonomických vztahů investujícího tuzemce nebo tuzemců jako osob jednajících ve shodě při podnikání v zahraničí nebo investujícího cizozemce nebo cizozemců jako osob jednajících ve shodě na podnikání v tuzemsku.“
- Finanční deriváty, jejichž podstatou je forma termínového obchodu. Patří sem opce, futures a forwards obchody a swapy.
- Portfoliové (nepřímé) investice. Rozumíme tím investice do majetkových a dluhových cenných papírů. U dluhových cenných papírů hovoříme hlavně o dluhopisech, u majetkových cenných papírů zejména o akciích.
- Ostatní investice tj. aktiva (úvěry poskytnuté cizozemci tuzemcům) a pasiva (úvěry poskytnuté tuzemci cizozemcům), které se člení na krátkodobá a dlouhodobá.

2.3.4 Saldo chyb a opomenutí

- Cílem je sestavení vyrovnané platební bilance (nereálné).
- Zachycuje bilanční položku, protože se vypočítává až na konci sestavení platební bilance mezi debetními a kreditními položkovými saldy.

2.3.5 Změna devizových rezerv

- Znárodnjuje zvýšení nebo snížení devizových rezerv držených centrální bankou.
- Devizové rezervy tvoří likvidní aktiva ve formě zásob zlata, volně směnitelných měn a státních cenných papírů cizích vlád.

2.4 Jednotlivá salda platební bilance

Saldo vyjadřuje zůstatek účtu. Celkové saldo platební bilance se sestavuje ze sald dílčích a kumulativních. Dílčí salda¹⁶ platební bilance znázorňují rozdíl mezi kreditem a debetem příslušné položky. Ke kumulativním saldům se dopracujeme sčítáním dílčích sald za určitou oblast.

2.4.1 Saldo výkonové bilance

Výsledné saldo výkonové bilance, hlavně v případě malé otevřené ekonomiky, může významně ovlivňovat výši hrubého domácího produktu. Současně může být spotřeba společnosti v dlouhém období ovlivněna vývojem podílu indexů exportních a importních cen, který je známý jako ukazatel směnných relací a zachycuje efektivnost zahraničního obchodu. Index směnných relací se v praxi celosvětového inflačního vývoje zlepšuje, když exportní ceny dané země rostou rychleji než její importní ceny. Z toho vyplývá, že daná země zajišťuje stejný objem reálného dovozu se stále menším objemem reálného dovozu. Země tak může zvyšovat svou spotřebu, aniž by zvyšovala objem výroby.

$$OB+BS = -(BV+BP+KÚ+FÚ+CH+\Delta DR)^{17}$$

Někteří autoři ještě přidávají na levou stranu této rovnice bilanci výnosů. Zdůvodňují to argumentem, že jde o platby za služby výrobních faktorů, kdy stát platí za výkon výrobního faktoru v mezinárodním obchodě, nemůže si koupit přímo daný výrobní faktor, ale službu kterou poskytuje.

$$OB+BS+BV = -(BP+KÚ+FÚ+CH+\Delta DR)^{18}$$

¹⁶ Zdroj: PLCHOVÁ, B. *Zahraniční ekonomické vztahy České republiky*. 1.vyd. Praha: Oeconomica, 2005. ISBN 80-245-0608-4

¹⁷ BÚ- běžný účet, OB- obchodní bilance, BS- bilance služeb, BV- bilance výnosů, BP- bilance převodů, KÚ- kapitálový účet, FÚ- finanční účet, CH- chyby a opomenutí, ΔDR- změna devizových rezerv

¹⁸ Zdroj: PLCHOVÁ, B. *Zahraniční ekonomické vztahy České republiky*. 1.vyd. Praha: Oeconomica, 2005. ISBN 80-245-0608-4

2.4.2 Saldo běžné bilance

V této bilanci na straně aktiv vystupují pohledávky za zahraničními subjekty a držba zahraničního majetku domácími subjekty. Na straně pasiv pak vystupují závazky domácích subjektů vůči zahraničním subjektům a držba majetku domácím území zahraničnímu subjektu. Přebytek běžného účtu pak vede ke zvýšení zahraničních pohledávek, ke snížení zahraničních závazků, nebo se také může akumulovat v podobě držby zahraničního majetku (např. akcie zahraničních firem).

Opačná situace nastává při deficitu běžné bilance. V případě nulového salda běžného účtu se nemění celková investiční pozice země. Proto je vyrovnanost běžného účtu nejčastěji považována za ekonomickou rovnováhu platební bilance. Dlouhodobě udržitelná ale může být i situace, kdy deficit běžné bilance je financován přílivem nedluhového kapitálu (zejména přímých investic).

$$B\dot{U} = OB+BS+BV+BP = -(K\dot{U}+F\dot{U}+CH+\Delta DR)$$

Saldo běžné bilance představuje saldo výkonové bilance spolu s dílčími saldy bilance důchodů a bilance transferů.

2.4.3 Celkové saldo platební bilance

Celkové saldo platební bilance považuje za položky formující výsledné saldo platební bilance veškeré položky běžného, kapitálového i finančního účtu platební bilance, tj. včetně krátkodobého kapitálu. Vyrovňovací položkou zůstává změna oficiálních devizových rezerv. Nulová hodnota tohoto salda však automaticky neznamená dosažení dlouhodobé vnější rovnováhy země. Diskutabilní je zejména položka krátkodobého kapitálu jako položka formující saldo platební bilance. Příliv krátkodobého kapitálu, jenž může přispívat k profinancování deficitu běžného účtu, může být signálem problémů s devizovou likviditou v blízké budoucnosti.

$$B\dot{U}+K\dot{U}+F\dot{U}+CH = -\Delta DR$$

2.5 Praktická práce s platební bilancí

Způsob zobrazení jednotlivých položek a jejich následné začlenění do jednotlivých částí platební bilance se může v jednotlivých zemích a v různých obdobích od sebe lišit. Země, které jsou členy mezinárodního měnového fondu, respektují metodiku doporučenou MMF. Mezinárodní srovnání nám ukazuje,

že v různých zemích a v různých obdobích ovlivňují toky zboží, služeb a kapitálu vývoj výsledného salda platební bilance různě a na pohyb devizového kurzu působí s rozdílnou intenzitou.

2.5.1 Platby za transakce

Prodej a nákup zboží i služeb se musí v zahraničním obchodě zaplatit. Jedná se tedy o debety a kredity za zboží, služby, důchody, transfery, přímé zahraniční investice a další kapitálové položky, které vznikají jejich nákupem nebo prodejem a vyrovnávací debetní a kreditní položky na účtech, které se používají jako platební prostředky. Jedná se převážně o účty krátkodobého kapitálu, nebo účty pokladní nebo bankovní, které se používají při mezinárodních platbách.

2.5.2 Debet a kredit z hlediska inkasa a plateb

Způsob pohledu na debet a kredit odpovídá koncepci inkasa a plateb. Z toho plyne, že debet je mezinárodní platbou a kredit je mezinárodním inkasem. Mezinárodní transakce související s přílivem peněz do určité země je pro něj inkasem a související s odlivem peněz je platbou. V platební bilanci považujeme inkasa za kredit a tudíž představují pasiva. Na druhé straně platby jsou debetem a představují naopak aktiva. Z toho vyplývá, že export zboží a služeb z ČR je inkasem (dochází k přílivu peněz do ČR) a import zboží a služeb do ČR je platbou (dochází k odlivu peněz z ČR).

3 Analýza obchodní bilance v letech 2000 až 2008

Tato kapitola je rozdělena na jedenáct podkapitol, každá z nich uvádí nejdůležitější informace¹⁹ a konkrétní čísla z jednotlivých let. Pro každý rok je vypracován magický čtyřúhelník²⁰, který je uveden v příloze, a na konci kapitoly jsou uvedena tabulka a grafy dovozu, vývozu a samotné obchodní bilance pro lepší názornost.²¹

3.1 Obchodní bilance ČR v roce 2000

Saldo obchodní bilance v roce 2000 skončilo **schodkem** ve výši **120,8 mld. Kč**. V porovnání na HDP²² to činilo 6,6 % oproti 3,6 % v roce 1999. Deficit obchodní bilance se prohloubil o **61,0 mld. Kč** v porovnání s rokem 1999. Do schodku zahraničního obchodu se promítly hlavně cenové vlivy a ve druhém pololetí rostoucí tuzemská poptávka ve formě zvýšení dovozů pro výrobní spotřebu a investice. Meziroční zvýšení cen energetických surovin na světovém trhu se v průběhu roku promítlo do zvýšení deficitu převážně ve skupině paliv, částečně i do skupiny chemikálií. Vývoj v těchto komoditách měl největší vliv na meziroční vzestup pasiva všeobecného zboží. Přebytek dosažený v rámci zušlechťovacích operací ve výši 105,2 mld. Kč významně snížil celkový deficit obchodní bilance. I přes vysokou dynamiku exportu neakomodovala česká ekonomika plně cenový šok.

Vývozní aktivita do zemí Evropské unie se zvýšila o **22,1 %**, což naznačuje zvyšující se konkurenceschopnost českých výrobců založenou převážně na aktivitách podniků se zahraniční účastí. Nejvyšší dynamiky dosáhl vývoz ze zemí EU do Velké Británie (index²³ 157,6) a Irska (index 177,4). Vývoz do Německa (podíl na vývozu 40,4 %) dosáhl nárůstu o 18,8 %. U dalších zemí s vyspělou tržní ekonomikou a u rozvojových zemí byly zaznamenány vývozní přírůstky nad 30 %.

V dovozu měly nejvyšší dynamiku dodávky ze zemí s přechodovou a státní ekonomikou, za nimi pak následovaly rozvojové země. Ze zemí EU (index 123,7) se dovoz zvýšil hlavně z Velké Británie a ze Španělska. Vysoký přírůstek dovozu z Ruska

¹⁹ Převažuje členění odstavců na saldo obchodní bilance, vývoz, dovoz a nejdůležitější události, které ovlivnily výsledek obchodní bilance v daném roce.

²⁰ Magický čtyřúhelník používáme při hodnocení národního hospodářství. Tvoří jej čtyři vrcholy, které spolu úzce souvisejí a vzájemně se ovlivňují. Vrcholy magického čtyřúhelníku tvoří hrubý domácí produkt, míra inflace, míra nezaměstnanosti a bilance zahraničního obchodu v % na HDP.

²¹ Zdroj: Česká národní banka. Statistika platební bilance pro 2000-2008.

²² HDP je celková peněžní hodnota statků a služeb, která byla vytvořena za dané časové období na určitém místě.

²³ Indexem zde rozumíme meziroční srovnání, přičemž minulý rok má index=100.

(index 166,7) a Norska (index 196,4), zdůvodněný růstem cen ropy a zemního plynu, se také projevil ve zhoršení pasiva obchodní bilance s těmito zeměmi.

Deficit obchodní bilance již druhý rok po sobě ovlivňuje **pasivní bilance paliv**, které má v průběhu roku trvale narůstající trend. Od května došlo ke zhoršování bilance ostatních skupin komodit, především vlivem silnější domácí poptávky.

Meziroční přechod obchodní bilance z přebytku do pasiva se zeměmi EU byl ovlivněn zhoršením obchodní bilance převážně s Francií, Itálií a Nizozemím.

3.2 Obchodní bilance ČR v roce 2001

Saldo obchodní bilance v roce 2001 skončilo **schodkem** ve výši **116,6 mld. Kč** (3,5 mld. EUR, tj. 5,5 % HDP oproti 6,2 % HDP v roce 2000). Schodek zahraničního obchodu v roce 2001 byl o 4,2 mld. Kč nižší než v roce 2000. Výsledek obchodní bilance ovlivnil během roku zejména příznivý vývoj směnných relací a zpomalování zahraniční poptávky. Významný dopad způsobil pokles cen energetických surovin na světovém trhu s promítnutím do cen dovozu. Přes snižování ekonomické aktivity v zemích Evropské unie byl vytvořen přebytek obchodní bilance v této oblasti, i když byl teritoriálně odlišný od roku 2000. **Zhoršení salda s Německem** bylo kompenzováno růstem přebytku vůči jiným zemím EU. Velmi se zhoršilo saldo obchodní výměny s rozvojovými zeměmi a také s mimoevropskými zeměmi s tranzitivní a státní ekonomikou. Trendy z minulých let pokračovaly v komoditní struktuře. Nejlepší **zlepšení salda** je ve **skupině strojů** a přepravních zařízení, naopak nehlubší propad najdeme ve skupině chemikálií. Přímé zahraniční investice, které se uskutečnily v minulých letech, působily na posílení podílu produkce strojírenského průmyslu na celkovém dovozu i vývozu. Zvýšení objemu zpracovatelských operací se promítlo v saldu zahraničního obchodu aktivem ve výši 105,3 mld. Kč.

Vývoz v běžných cenách vzrostl o 13,1 %. Růst fyzického objemu vývozu představoval 12,6 % a cenové zvýšení 0,5 %. Fyzický objem vývozu se zvýšil u všech komoditních skupin, zejména u strojů a přepravních zařízení.

Dovoz v běžných cenách se zvýšil o 11,7 %, pokles dovozních cen byl 1,5 %. Zvýšení fyzického objemu bylo o 13,4 % a projevilo se především ve skupinách strojů a přepravních zařízení, tržních výrobků a chemikálií.

Během roku došlo ke **zpomalení dynamiky růstu** exportu a importu. Ve druhém pololetí se začala u dovozu výrazněji snižovat dynamika v běžných cenách proti dynamice ve fyzickém objemu. U exportu byl vývoj velmi podobný z obou pohledů.

Tomu také odpovídal vývoj salda obchodní bilance. Došlo k mírnému zlepšení v běžných cenách a naopak zhoršení ve stálých cenách.

3.3 Obchodní bilance ČR v roce 2002

Obchodní bilance v roce 2002 skončila **schodkem** ve výši **71,3 mld. Kč**. Pasivum se nížilo meziročně o 45,3 mld. Kč. Na výsledku zahraničního obchodu se **příznivě** podílel vývoj směnných relací ovlivněný **poklesem cen surovin** na světových trzích a meziroční stálé **posilování** nominálního **kurzu koruny** vzhledem ke všem hlavním měnám. Do toho promluvila také vyšší dynamika růstu fyzického objemu vývozu s porovnáním s dynamikou dovozu. Oslabená vnější poptávka, která byla spojená se zpomalováním hospodářského růstu západoevropských zemí, vytvářela těžší podmínky pro realizaci vývozu podnikům, které se orientují na zahraniční trhy. I přesto vývoz do zemí EU meziročně ve stálých cenách vzrostl. Ani **výpadky**, které nastaly v důsledku **srpnových povodní**, **nebyly** tak **významné**, aby ve velkém rozsahu ovlivnily vývoj obchodu. Z hlediska geografického se podstatně zlepšila bilance se státy s vyspělou tržní ekonomikou, a to především se zeměmi EU. Největší přírůstky aktivního salda byly zaznamenány v obchodě s Nizozemím a s Velkou Británií. Mírně se zlepšil schodek bilance se zeměmi s tranzitivní ekonomikou. K tomu přispělo vytvoření aktiva u evropských zemí, především snížením deficitu ve skupině paliv s Ruskem. Tímto se kompenzoval nárůst deficitu v obchodě s mimoevropskými ekonomikami, zejména s Čínou. K dalšímu zhoršení pasivní bilance došlo v obchodě se zeměmi s rozvojovou ekonomikou nárůstem dovozu v oblasti výpočetní techniky.

Vývoz v běžných cenách klesl o 1,4 % při růstu fyzického objemu vývozu o 5,7 %. Růst fyzického objemu vývozu se projevil především v komoditních skupinách stroje, přepravní zařízení, chemikálie a paliva. Nastala stagnace odbytu v automobilovém průmyslu. Vývozní ceny poklesly o 6,7 %.

Dovoz se v běžných cenách snížil o 4,3 %, a to v důsledku poklesu cen o 8,5 %. Fyzický objem dovozu se zvýšil o 4,6 %, převážně u surovin, chemikálií a tržních výrobků.

Objemy měsíčních vývozů i dovozů v běžných cenách se důsledkem **posílení** nominálního **kurzu koruny** velkou část roku 2002 pohybovaly **pod úroveň** srovnatelných měsíců roku **2001**. Fyzický objem měsíčních vývozů a dovozů byl s výjimkou měsíce srpna meziročně vyšší. Celkové saldo ve stálých cenách se tedy oproti roku 2001 zlepšilo.

3.4 Obchodní bilance ČR v roce 2003

Obchodní bilance za rok 2003 byla **pasivní** ve výši **69,7 mld. Kč**. Oproti roku 2002 se schodek zlepšil o 1,6 mld. Kč. Vývoz v běžných cenách se zvýšil o 9,4 %, a to v důsledku růstu fyzického objemu vývozu o 8,4 %. Vývozní ceny se zvýšily o 0,9 %. Dovoz v běžných cenách rostl o 8,7 % důsledkem zvýšení fyzického objemu dovozu o 9 %. V meziročním srovnání poklesly dovozní ceny o 0,3 %.

V **teritoriální struktuře** dosáhla Česká republika **nejvyšší přebytek** v bilanci se zeměmi **EU**. Zvětšily se schodky obchodní výměny s dalšími státy s tržní ekonomikou (Japonsko). Meziroční propad aktiva vykázal obchod s evropskými zeměmi, které mají tranzitivní a státní ekonomiku, a to hlavně v důsledku vyššího pasiva s Ruskem. V komoditní struktuře se zvyšovalo aktivum bilance obchodní výměny u strojů a tržních výrobků. Nárůst deficitu vykázal chemický průmysl a paliva.

Meziročně se pasivní saldo zahraničního obchodu v běžných cenách snižovalo vlivem kurzového a cenového vývoje²⁴.

V **obchodní bilanci** se **státy** s vyspělou **tržní ekonomikou** dosáhla Česká republika **aktivum** (zlepšení o 30,2 mld. Kč). Obchod se členskými zeměmi EU se na zlepšení salda podílel 44,0 mld. Kč. Podílel se na tom hlavně vyšší vývoz do Německa, Rakouska a Nizozemí. Export se do zemí EU zvýšil o 11,6 %, při zvýšení importu o 7 %. Ovšem schodek se s ostatními státy s tržní ekonomikou se meziročně prohloubil o 13,9 mld. Kč.

V teritoriální struktuře je prioritní podíl obchodu se státy, které se vyznačují vyspělou tržní ekonomikou, hlavně se zeměmi EU. V roce 2003 byl zaznamenán **rekordní přírůstek aktiva** v obchodu se zeměmi **Evropské unie**. Ovšem přírůstek aktiva obchodní výměny se zeměmi EU byl téměř naprosto vykompenzován zvýšením deficitu obchodní výměny vzhledem k ostatním teritoriím.

V obchodní bilanci se státy s vyspělou tržní ekonomikou dosáhla Česká republika aktivum (zlepšení o 30,2 mld. Kč). Obchod se členskými zeměmi EU se na zlepšení salda podílel 44,0 mld. Kč. Podílel se na tom hlavně vyšší vývoz do Německa,

²⁴ Zahraniční cenová hladina a její změny multiplikované pohyby nominálního devizového kurzu jsou velmi podstatným faktorem ovlivňujícím cenový růst v ekonomice typu ČR. Prvním teoretickým názorem působení devizového kurzu na domácí ceny je dovozová arbitráž, tj. v případě mezinárodně obchodovatelného zboží by měl platit zákon jedné ceny. Depreciace české koruny teoreticky povede zlevnění českého zboží v zahraničí a zlevnění dováženého zboží. Druhým v praxi částečně fungujícím názorem přenosu změn nominálního devizového kurzu do domácích cenových okruhů je nákladové působení dovozních cen, které předpokládá, částečný přenos kurzové změny do dovozních cen zahraničním exportérem, který nenechá zcela přizpůsobit svou marži a cenu kurzovému vývoji. Zdroj: Česká národní banka. Teorie versus praxe.

Rakouska a Nizozemí. Export se do zemí EU zvýšil o 11,6 %, při zvýšení importu o 7 %.

3.5 Obchodní bilance ČR v roce 2004

V roce 2004 byl **dovršen proces integrace** České republiky do Evropské unie. ČR se stala plnoprávným členem EU **1. května 2004**. Příprava ČR na přistoupení k EU znamenala ve statistice platební bilance přechod na standardy uplatňované Eurostatem a Evropskou centrální bankou, proti metodice MMF je zde zdůrazněno teritoriální členění transakcí. Podstatná změna systému sběru statistických dat nastala v oblasti zahraničního obchodu od 1. května 2004. V souvislosti s nařízením Rady (EHS) č. 3330/1991 a navazujícími právními normami a prováděcími předpisy byl Českým statistickým úřadem vypracován a uveden do provozu systém statistiky vývozu a dovozu zboží mezi členskými zeměmi EU (Intrastat) a vůči třetím zemím (Extrastat).

Integrační proces byl zahájen uzavřením Asociační dohody s Evropskou unií v roce 1993. Tato dohoda tvořila rámec pro liberalizaci zahraničního obchodu se zeměmi EU a CEFTA. Na platební bilanci ČR v roce 2004 kladně působil vývoj vnějšího prostředí. **Oživení světové ekonomiky** vytvářelo předpoklady pro **růst českého vývozu**. Hospodářský růst v zemích EU byl rozhodující pro zvýšení odbytu tuzemské produkce. Oživení ekonomiky ve vyspělých zemích a vysoká poptávka čínské ekonomiky po surovinách zvyšovaly ceny na světových trzích. **Ceny ropy** v USD dosáhly **rekordní** úrovně. Zvyšující se vnější nerovnováha ekonomiky a nárůst deficitu státního rozpočtu USA se promítaly od května do poklesu kurzu dolaru vzhledem k euru na světovém trhu. Tento trend se projevil také v kurzu koruny vůči dolaru, což vedlo k tlumení dopadu růstu dolarových cen surovin na českou ekonomiku.

Příliv kapitálu do ČR v roce 2004 podporoval vývoj na peněžních a kapitálových trzích. Po velkou část roku české úročené instrumenty nabízely výhodnější výnosy v porovnání se zahraničními.

V roce 2004 pokračovalo oživení světové ekonomiky, a to vytvářelo příznivé makroekonomické prostředí pro růst exportu českého zboží. Přistoupení ČR k EU bylo spojeno s odstraněním zbývajících celních a administrativních překážek včetně zrušení dovozních kvót. Vůči třetím zemím byla od 1. května 2004 používána cla a kvóty EU. Dynamika českého exportu byla vyšší než růst světového importu. Postupně se navyšoval podíl ČR na pokrytí poptávky světového dovozu z 0,5 % v roce 2000 na 0,75% právě v roce 2004. Zvyšování vývozu ČR bylo podstatně ovlivněno růstem

vývozu do zemí EU 25. Výsledkem byl růst přebytku obchodní bilance s Evropskou unií

Obchodní bilance v roce 2004 skončila **deficitem** ve výši **13,3 mld. Kč** a zlepšení oproti roku 2003 dosáhlo 56,4 mld. Kč. Výsledné **saldo** obchodní bilance **ovlivnil přírůstek** aktiva v rozsahu 63 mld. Kč u bilance ve skupině **stroje** a přepravní zařízení. Přírůstek aktiva skupiny strojírenství umožnil pokrýt zvýšení deficitů u ostatních skupin komodit. Rostoucí ceny na světovém trhu surovin byly částečně vykompenzovány posilováním kurzu české koruny vzhledem k americkému dolaru.

3.6 Obchodní bilance ČR v roce 2005

I přes určité **zpomalení** hospodářského **růstu** v zemích **EU** došlo ke zvýšení odbytu české produkce právě na těchto trzích. Pozitivní tendence měl průběh obchodní výměny i se zeměmi s vyspělou tržní ekonomikou mimo EU (Japonsko, USA). Současné působení více faktorů (oživení ekonomického růstu vyspělých zemí, poptávka rostoucích asijských ekonomikách po surovinách, regionální politická rizika) vedlo k dalšímu růstu cen ropy na světových trzích. Tento růst se zastavil až ve čtvrtém čtvrtletí roku 2005. Patrný byl ale i růst cen dalších surovin, polotovarů a potravin na světových trzích. Pro vývoj na českém peněžním a kapitálovém trhu byly charakteristické nízké úrokové sazby a výnosy. Česká republika prošla v roce 2005 procesem graduace²⁵ u Světové banky a byla přeřazena do kategorie vyspělých zemí, které se aktivně podílejí na rozvojových projektech třetích zemí. To znamenalo, že Česká republika již neměla možnost čerpat úvěry od Světové banky.

I když hospodářský růst ekonomik zemí EU v roce 2005 zvolnil na 1,6 %, nacházelo české zboží na těchto trzích odbyt. Převaha vývozu nad dovozem byla ovlivněna především poptávkou v zemích EU. Tempo zvyšování vývozu bylo v meziročním porovnání nižší, ale udrželo se nad úrovní dynamiky dovozu. Klíčovým segmentem exportu byla strojírenská produkce, a to automobilový průmysl a výpočetní technika. U spotřebního zboží, výrobků textilního a obuvnického průmyslu se v roce 2005 po uvolnění dovozních kvót EU zvýšily dovozy z asijských zemí a tím vzrostla konkurence pro domácí výrobce. **Obchodní bilance** v roce **2005** vykázala **přebytek** ve výši **59,3 mld. Kč** (1,4 mld. EUR). Tento výsledek byl o 72,6 mld. Kč příznivější než v roce 2004. Tempo vývozu v roce 2005 v běžných cenách (index 108,9) předstihlo dynamiku dovozu (index 104,9). **Ceny exportu** se meziročně **snížily**, naopak **importní ceny** mírně **vzrostly**. Příliv zahraničního kapitálu, který měl formu přímých

²⁵ Graduací rozumíme přeřazení.

zahraničních investic, se odrazil v růstu vývozu průmyslových výrobků a především v pokračujícím meziročním růstu přebytku skupiny strojů přibližně o 80 mld. Kč. Podíl společností se zahraniční účastí na růstu přebytku obchodní bilance se zvýšil. Přebytek obchodní bilance vytvořený u strojírenských položek byl snížen nárůstem schodku skupiny minerálních paliv.

3.7 Obchodní bilance ČR v roce 2006

Zahraniční makroekonomické prostředí bylo v roce 2006 příznivé. **Tempo růstu světové ekonomiky** se oproti roku 2005 **zrychlilo**. Podstatně se zvýšil hospodářský růst zemí EU, který se téměř zdvojnásobil a za růstem USA již zaostal jen o 0,3 %. V zemích středoevropského regionu vykázal ekonomický růst vyšší dynamiku v porovnání s vývojem v zemích eurozóny. Ekonomický růst vytvářel vhodné podmínky pro odbyt české produkce. V roce 2006 pokračoval růst cen energií a surovin, což byl důsledek ekonomického růstu vyspělých a rozvíjejících se ekonomik. Cena ropy na světových trzích dosáhla svého maxima ve třetím čtvrtletí, poté klesla na úroveň počátku roku. Na světovém trhu byl patrný růst cen neželezných kovů, textilních surovin a potravin, což se negativně promítlo do českých dovozních cen. Dopad růstu zahraničních cen na tuzemské dovozce byl utlumen kurzovým vývojem české koruny vůči EUR a USD. Měnové podmínky na domácím peněžním trhu v porovnání se zahraničními trhy byly charakteristické záporným úrokovým diferencíalem²⁶ a nízkou hladinou úrokových sazeb.

Obchodní bilance dosáhla v roce **2006** přebytku ve výši **65,0 mld. Kč**. Ke **zvýšení vývozu** českého zboží přispěly **investice** plynoucí **do ČR** v minulých letech a hospodářský růst v zemích EU. Růst vývozu byl patrný hlavně v průmyslových odvětvích a meziročně se zvýšil přebytek obchodní bilance se strojírenskými výrobky. Zvyšuje se podíl podniků se zahraniční účastí na růstu přebytku obchodní bilance.

V teritoriální struktuře zahraničního obchodu se zbožím je rozhodující podíl obchodu se zeměmi Evropské unie. Do zemí EU směřovalo více než 85 % vývozu a pocházelo odtud skoro 71 % dovozu. Přebytek ve vzájemném obchodu se zeměmi EU znatelně převýšil deficit obchodní výměny s ostatními zeměmi. Aktivní saldo zahraničního obchodu se zeměmi EU se meziročně zvýšilo o 62 mld. Kč. Vzhledem k asijským zemím se oproti roku 2005 prohloubilo pasivum zahraničního obchodu především s Čínou, Tchajwanem a Japonskem, a to v důsledku růstu dovozu kancelářských strojů, telekomunikačních a elektrických zařízení a dovozu textilu.

²⁶Úrokovým diferencíalem rozumíme rozdíl mezi úrokovými sazbami v tuzemsku a v zahraničí.

V komoditní struktuře zahraničního obchodu dosáhla nejvyššího podílu na vývozu skupina strojů a přepravních zařízení. Dalšími významnými položkami pro export jsou průmyslové a tržní výrobky. Na importní straně je objemově nejdůležitější skupina strojírenských a přepravních zařízení, tržních a průmyslových výrobků a skupina paliv a chemikálií.

3.8 Obchodní bilance ČR v roce 2007

Obchodní bilance byla v roce **2007 aktivní** ve výši **117,5 mld. Kč**, což představuje meziroční nárůst o 55,6 mld. Kč. Přírůstek exportu v běžných cenách (16,7 %) byl vyšší než u importu (15,4 %).

V teritoriální struktuře zahraničního obchodu pokračoval **nárůst přebytku** zahraničního obchodu **se zeměmi EU**. Se zeměmi mimo EU s vyspělou tržní ekonomikou deficit obchodní bilance stagnoval. Deficit obchodní bilance s ostatními zeměmi se zvyšoval, což byl důsledek růstu dovozu ze zemí jihovýchodní Asie (Hongkong, Čína).²⁷

Ve vývoji zbožové struktury zahraničního obchodu byl viditelný v prvním čtvrtletí roku 2007 růst aktiva obchodní bilance s dopravními prostředky a stroji. Deficit v obchodu s energetickými surovinami se stabilizoval. U ostatního zboží na meziroční pokles aktiva obchodní bilance působil nižší přebytek v položce tržní výrobky a růst deficitu v obchodu s potravinami.

Vývoj směnných relací byl v prvním čtvrtletí 2007 příznivý. Nárůst vývozních cen o 1,9 % byl provázen meziročním poklesem dovozních cen o 1,7 %. Zlepšení směnných relací o 3,7 % bylo způsobeno především nižšími cenami dovážených energetických surovin, průmyslového zboží, strojů a potravin. U tržních výrobků, rostlinných a živočišných olejů a potravin byly směnné relace²⁸ naopak záporné.

V souhrnu zahraniční obchod České republiky skončil v roce 2007 přebytkem ve výši 86,1 mld. Kč, což představuje více než dvojnásobek výsledku z roku 2006. Pozitivní vliv na obchodní bilanci měl hlavně růst přebytku u strojů a dopravních prostředků, pokles deficitu v obchodu s minerálními palivy a přechod z pasiva do aktiva u surovin. Ovšem v obchodu s chemickými výrobky, polotovary a potravinami se obchodní bilance v roce 2007 zhoršila.

²⁷ Tato situace souvisí s celkovou provázaností jednotlivých ekonomik a také fenoménem globalizace. Globalizací rozumíme nerovný proces, v jehož důsledku se jednotlivé části světa sblíží bez ohledu na jejich geografickou polohu.

²⁸ Směnné relace jsou pojmem, kterým se ve statistice označují hodnoty určující vztah mezi změnami cen vývozu k cenám dovozu.

Podstatně přispěl ke zvýšení přebytku zahraničního obchodu vývoj kurzu koruny a cen v zahraničním obchodě²⁹

Přebytek obchodní bilance se státy EU 27 vzrostl o 71,7 mld. Kč, mimo EU 27 pouze o 25,4 mld. Kč. S Ruskem klesl deficit obchodu o 28,3 mld. Kč, naopak přebytek se zvýšil v obchodě se Slovenskem o 23,8 mld. Kč.

Celkové výsledky zahraničního obchodu za rok 2007 byly ovlivněny převážně přílivem zahraničních investic do zpracovatelského průmyslu a nadále pokračujícím hospodářským růstem v zemích EU. Ze zemí EU pocházelo 71% dovozu a do této oblasti směřovalo 85% českého vývozu. Přebytek ze vzájemného obchodu se zeměmi EU převážil nad deficitem obchodní výměny s jinými zeměmi (Japonsko, Tchaj-wan, Čína). Pasivní bilance s Čínou se meziročně zvýšila z důvodu rostoucího dovozu telekomunikačních zařízení, kancelářských strojů a spotřebního zboží.

3.9 Obchodní bilance ČR v roce 2008

V roce 2008 ovlivnil celkovou obchodní bilanci různorodý vývoj v jednotlivých čtvrtletích roku. V prvním a druhém kvartále se tempo růstu meziročně snížilo, ve třetím došlo k meziročnímu poklesu, který se v posledním čtvrtletí 2008 výrazně meziročně propadl, vývoz o 14,1% a dovoz o 9,1%. Nezanedbatelný vliv na výsledná čísla mělo posílení české koruny k euru a dolaru v prvním pololetí a oslabení české měny zejména k dolaru ve druhém pololetí. Přebytek zahraničního obchodu poprvé od vstupu ČR do EU meziročně klesl.

Se státy EU 27 se aktivum obchodní bilance meziročně zvýšilo o 71,1 mld. Kč, ovšem ve 4. čtvrtletí byl zaznamenán pokles o 6,6 mld. Kč. Se státy mimo EU 27 se deficit zahraničního obchodu navýšil o 89,6 mld. Kč, z toho ve 4. čtvrtletí o 27,5 mld. Kč.

Přebytek zahraničního obchodu ve zbožové struktuře se navýšil o 15,5 mld. Kč se stroji a dopravními prostředky a o 8,9 mld. Kč s polotovary. Ovšem nepříznivě se na obchodní bilanci podepsalo navýšení záporného salda se surovinami a chemickými palivy o 45,2 mld. Kč.

Celkové výsledky zahraničního obchodu v roce 2008 ovlivnily:

- **pokles průmyslové produkce**, který zasáhl všechny druhy zpracovatelského průmyslu, hlavně výrobu dopravních prostředků. Vývoz výrobků zpracovatelského průmyslu byl meziročně nižší o 0,7% (-16,6 mld. Kč), z toho ve 4. čtvrtletí roku

14,7% (-92,4 mld. Kč). Vývoz zpracovatelského průmyslu nejvíce tvoří právě stroje a dopravní prostředky (nejvíce silniční vozidla 15,6%).

- **výrazné oslabení vnější poptávky** vlivem nastupující světové finanční krize, která se projevila ve 2Q 2008, a postihla zároveň EU, USA a Japonsko. Růst HDP členských států EU 27 začal zpomalovat již ve 2Q. Negativní vývoj v EU 27 se výrazně projevil na zahraničním obchodu ČR. U hlavního vývozního trhu ČR Německa (celkový vývoz 30%) došlo k meziročnímu snížení vývozu o 3,5 mld. Kč, z toho ve 4Q 23,5 mld. Kč.
- **nepříznivý vývoj směnných relací.** Na pohyb cen zahraničního obchodu měl vliv vývoj cen na světovém trhu a kurzový pohyb CZK k EUR a USD, kdy česká měna v prvním pololetí 2008 dosáhla svého maxima k euru a dolaru, ve druhém pololetí 2008 však CZK k těmto měnám výrazně oslabila.

3.10 Přehled obchodní bilance ČR v letech 2000 – 2008

Tabulka č. 2 zachycuje obchodní bilance ve sledovaném období 2000-2008, včetně dovozu a vývozu.

Tabulka 1 Statistika obchodní bilance v letech 2000-2004 v mil. CZK

v mil CZK	2000	2001	2002	2003	2004
Obchodní bilance	-120 825,0	-116 685,0	-71 323,0	-69 793,0	-13 384,0
Vývoz	1 121 099,0	1 269 634,0	1 254 394,0	1 370 930,0	1 722 657,4
Dovoz	1 241 924,0	1 386 319,0	1 325 717,0	1 440 723,0	1 736 041,4

Zdroj: Česká národní banka. Statistika platební bilance 2000-2008, vlastní zpracování

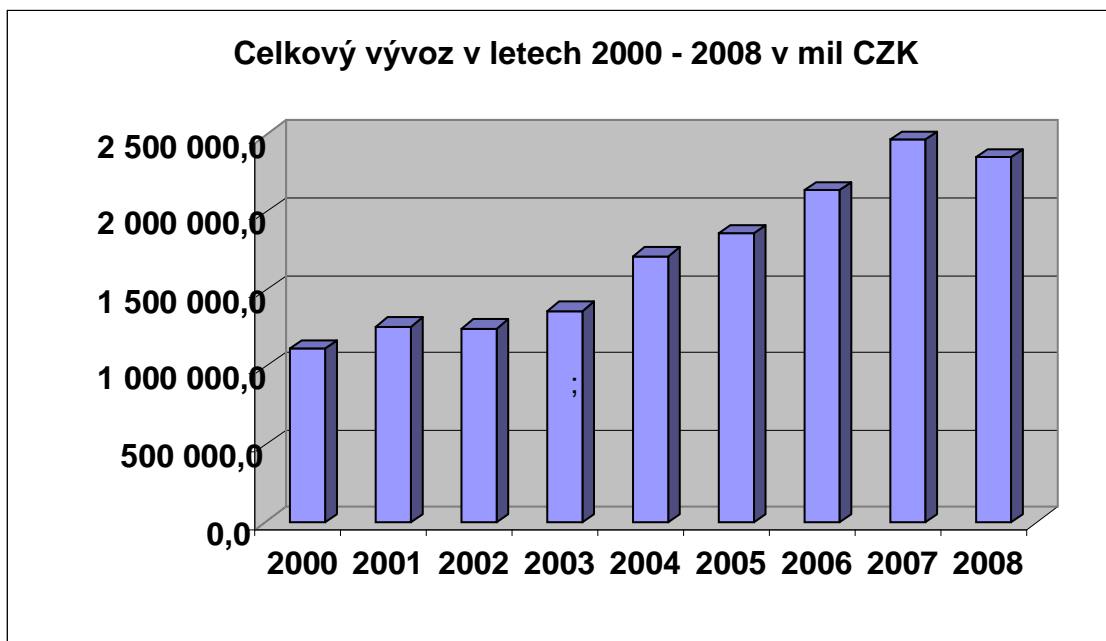
Tabulka 2 Statistika obchodní bilance v letech 2005-2008 v mil. CZK

v mil CZK	2005	2006	2007	2008
Obchodní bilance	59 369,5	65 094,0	120 616,9	103 232,1
Vývoz	1 868 585,8	2 144 573,4	2 479 233,8	2 465 400,4
Dovoz	1 809 216,3	2 079 479,4	2 358 616,9	2 362 168,3

Zdroj: Česká národní banka. Statistika platební bilance 2000-2008, vlastní zpracování

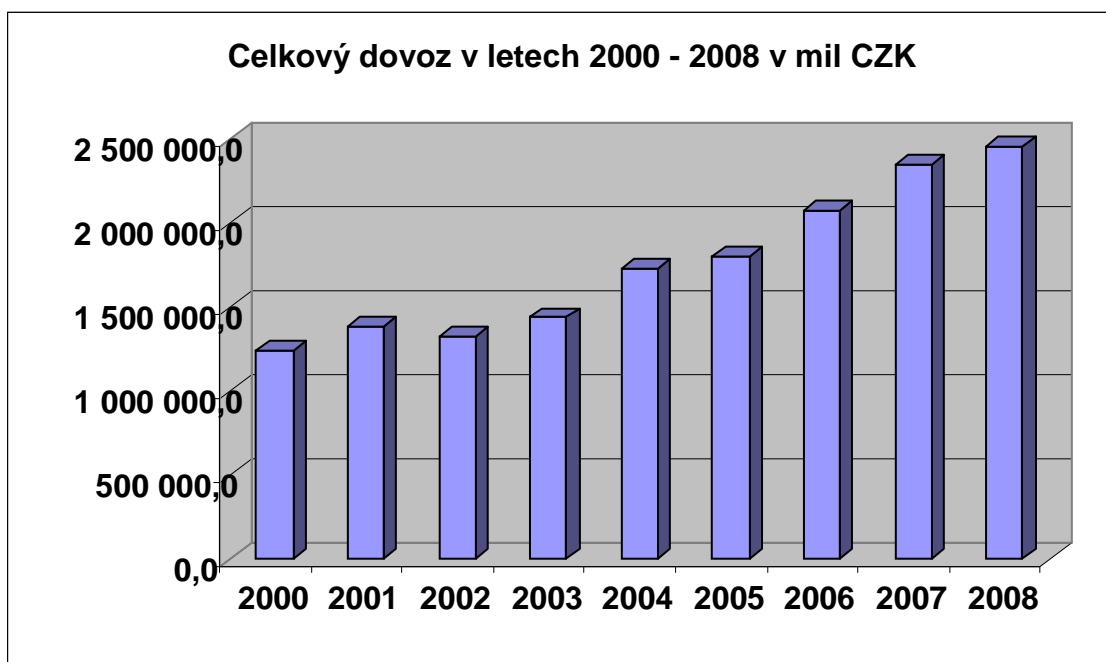
Následující grafy č. 1, 2 a 3 názorně přibližují fakta z předchozího textu. Za povšimnutí stojí výraznější nárůst objemu dovozů a vývozů po vstupu ČR do EU, což je následek otevření nových trhů, více investorských příležitostí a také technologický pokrok. Ze sald obchodní bilance je patrný velký rozdíl mezi roky 2006 a 2007, podle mého názoru se takto vysoký skok kladným směrem již opakovat nebude z důvodu posilující české měny.

Graf 1 Celkový dovoz v letech 2000 - 2008

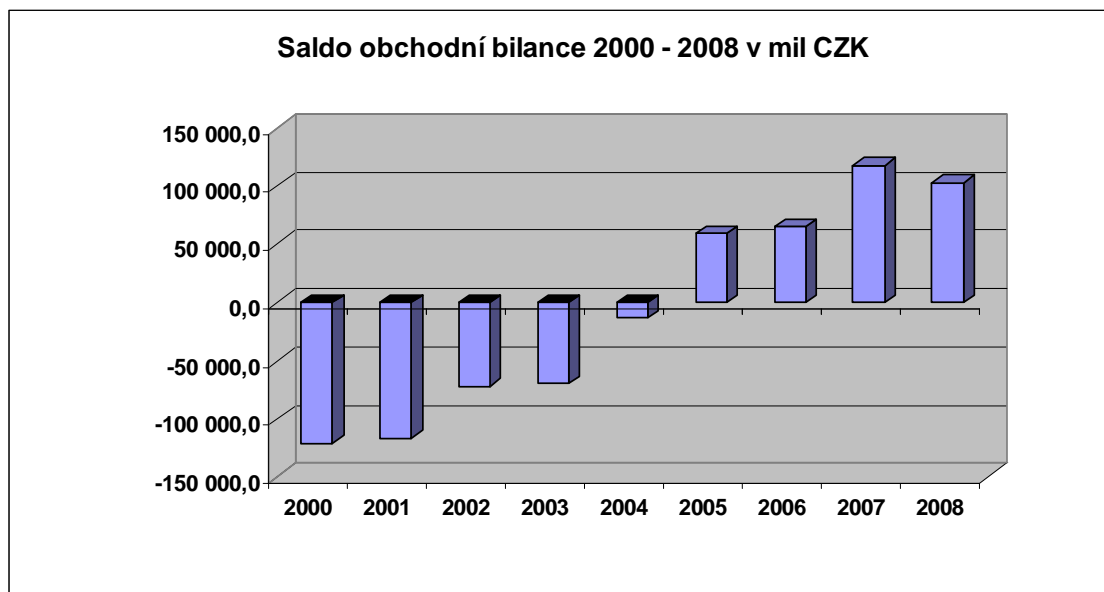
Zdroj: Česká národní banka. Statistika platební bilance 2000-2008, vlastní zpracování

Graf 2 Celkový vývoz v letech 2000 - 2008

Zdroj: Česká národní banka. Statistika platební bilance 2000-2008, vlastní zpracování

Graf 3 Saldo obchodní bilance v letech 2000 - 2008

Zdroj: Česká národní banka. Statistika platební bilance 2000-2008, vlastní zpracování

Z grafu č. 3 je patrné, že od roku 2000 až do vstupu ČR do EU se saldo obchodní bilance pohybovalo každý rok v záporných hodnotách, zatímco již první rok po vstupu ČR do EU došlo k přebytku obchodní bilance a tato skutečnost trvá do současnosti.

3.11 Zahraněční obchod ČR před vstupem do EU

V letech 2000 až 2005 byl vývoj obchodní bilance příznivější v běžných cenách než ve fyzickém objemu. Směnné relace³⁰ přepočítané k bázi roku 2000 byly stále kladné, nejvyšší hodnoty dosáhly v roce 2004. Příznivě působil nejen cenový vliv, ale také vývoj struktury zahraničního obchodu. V meziročním srovnání se v letech 2000 až 2005 obchodní bilance v běžných cenách³¹ stále zlepšovala. Ovšem ve stálých cenách³² se do roku 2004 zhoršovala nebo byl její příznivý vývoj (rok 2002) málo zřetelný. V roce 2005 se ovšem meziročně zlepšila o 95 mld. Kč ve stálých cenách, což bylo téměř o 30 mld. Kč více než u zahraničního obchodu v běžných cenách. Tento vývoj byl důsledkem razantních změn na straně nabídky a výrazně nepříznivého cenového vývoje ve skupině paliv. V letech 2000 až 2004 byl příspěvek cenového vlivu k meziroční změně salda obchodní bilance výrazně kladný, v roce 2005 byl ovšem výrazně záporný.

Na zlepšení v teritoriální struktuře zahraničního obchodu oproti roku 2004 o téměř 67 mld. Kč se podílely státy Evropy 32 mld. Kč, Ameriky 19 mld. Kč, Asie

³⁰ Pokud CZK posiluje zdražuje české vývozy a tlačí tak na české vývozce, aby své výrobky zlevňovali. Velkou roli hraje také vývoj cen ropy.

³¹ Běžnými cenami (cenami běžného období) rozumíme zohlednění inflace v meziročním vývoji. Příklad užití: poměr mezi nominálním a reálným HDP vyjadřuje deflátor.

³² Pomocí ukazatelů ve stálých cenách získáme fiktivní hodnotu ukazatele, který zachycuje změnu ukazatele ve fyzických jednotkách při konstantních cenách. Stále ceny se využívají k výpočtu HDP, reálných úroků atd.

11 mld. Kč a ostatní státy světa 5 mld. Kč. Obchodní obrat s evropskými zeměmi dosáhl 86,7 % z celkového obratu zahraničního obchodu.

Převaha růstu vývozu nad dovozem je patrná u všech komoditních skupin s výjimkou paliv. V komoditní struktuře exportu se zvýšil podíl rozhodující skupiny strojírenských a přepravních zařízení na 51 %. Na přírůstku oproti roku 2004 se podílela přibližně 80 mld. Kč produkce automobilového průmyslu, dále elektronika, výpočetní technika a průmyslové stroje. Export výrobků automobilového průmyslu se zvýšil také vlivem náběhu nových výrobních kapacit automobilky TPCA v Kolíně. Ve skupině tržních výrobků se zvýšil podíl především ocelářské produkce, kovových a pryžových výrobků, pneumatik a papíru. Nižší export textilních produktů odrážel útlum výroby v tomto odvětví pod tlakem asijské konkurence. Zvýšila se zahraniční poptávka po spotřebním zboží, potravinách a chemickém průmyslu.

Na přírůstku dovozu ve výši přibližně 86 mld. Kč se převážnou částí podílel nárůst dovozu ve skupině paliv, a to vlivem rostoucích cen ropy a zemního plynu na světových trzích. Dovoz objemově nejvýraznější skupiny strojírenských a přepravních zařízení v běžných cenách stagnoval (index 99,9), ale jeho fyzický objem rostl (index 104,0). Zvýšení importu tržních výrobků bylo ovlivněno zvyšujícími se dodávkami železa, oceli, neželezných kovů a výrobků ze základních kovů. Ve skupině potravin se zvýšila dovozní poptávka po masu, zelenině, mléčných výrobcích a tabáku.

Podle účelu užití převažovaly dovozy pro výrobní spotřebu a investice. Dovozy pro investiční účely, tj. zejména strojírenská produkce ze skupiny SITC 7, se podílely přibližně jednou třetinou na celkové dovozu. Dovoz pro investiční potřeby nedosáhl v běžných cenách úrovně roku 2004, vlivem nižší domácí poptávky po dovozech průmyslových strojů. Rostoucí kompletační dovozy směřovaly především do automobilového průmyslu, dále do programů na rozvoj infrastruktury dálnic, rychlostních komunikací a letišť (např. výstavba terminálu Sever 2 na letišti Praha-Ruzyně). Dovozy, které představovaly užití ve výrobě, tvořily polovinu z celkového dovozu zboží. Jejich meziroční zvýšení ovlivňovala stoupající poptávka zpracovatelského průmyslu spolu s růstem cen dovážených energetických komodit, a to hlavně ropy a zemního plynu. Poptávka odvětví zpracování kovů se projevila v nárůstu dovozu neenergetických surovin – mědi, zinku, stříbra, olova, hliníku, jejichž ceny na světovém trhu poskočily nahoru. Dovozy pro osobní spotřebu kryly téměř 22 % z celkového dovozu. Potravininy představovaly asi 4 %, ostatní zboží 18 %. Mezi rostoucí položky importu patřily ovoce, masné a mléčné výrobky. U spotřebního zboží to byly obuv, sportovní potřeby, optické výrobky a nábytek.

Technologicky náročné výrobky, které se vyznačující vysokou přidanou hodnotou, se podílely na vývozu 12,3 % a na dovozu pak 14,5 %. Ve vývozu došlo vzhledem k roku 2004 ke zvýšení jejich podílu. Přispěly k tomu vyšší vývozy výpočetní techniky, elektroniky a letecké techniky. Strukturu vývozy kryla z poloviny výpočetní technika, ze čtvrtiny to byla elektronika a komunikace a zbývající část tvořily přístroje pro vědu, stroje a letecká technika. V dovozu se podíl technologicky náročných výrobků mírně snížil. Na poklesu se podílely nižší dovozy elektroniky, elektrotechniky a telekomunikací. V rámci elektroniky a telekomunikací se jednalo převážně o elektrické integrované obvody a zařízení pro radiotelefony, televize a vědecké přístroje. Meziroční přírůstky importu se projevily u výpočetní techniky, chemie a farmacie. Pasivní saldo se meziročně snížilo o 18,3 mld. Kč.

4 Analýza zahraničního obchodu ČR s ohledem na vstup do EU

Česká republika vstoupila do Evropské unie k 1. květnu 2004, tak lze zhodnotit změny, který tento důležitý krok pro budoucí vývoj ČR přinesl. Vzhledem k faktu, že na zahraniční obchod působí mnoho faktorů, proto nemůžeme s určitostí tvrdit, že jeho vývoj byl ovlivněn právě jen vstupem do EU.

Po vstupu ČR do EU projevil zahraniční firmy značný zájem o obchodní spolupráci s ČR. Velkou zásluhu na tom měly překážky zahraničního obchodu, které se vstupem padly. Šlo o množstevní omezení, cla a především skutečnost, že v současné době je na ČR nahlíženo jako na důvěryhodného obchodního partnera, který je zaštitěn EU. Konkrétně agentura CzechTrade v časovém horizontu začátek května 2004 až začátek října 2004 zprostředkovala českým společnostem více než 2 000 poptávek firem z EU, přičemž ve stejném období roku 2003 to činilo pouze 1500 poptávek.

Výše uvedené skutečnosti s sebou přinesly také růst přílivu přímých zahraničních investice, které využívají následujících výhod, které nabízí ČR:

- vysoce kvalifikovanou pracovní sílu;
- nízké náklady produkce;
- nižší úroveň mezd pro kvalifikovanou pracovní sílu;
- dlouhou tradici země v oblasti průmyslu;
- výhodnou geografickou polohu středoevropského státu pro tranzit zboží.

Zahraněční obchod ČR v roce vstupu tj. 2005 zaznamenal pozitivní vývoj. Poprvé za dobu existence ČR došlo k situaci, že obchodní bilance dosáhla přebytku. V roce 2005 byla dynamika zahraničního obchodu ČR příznivější v porovnání s vývojem ve státech tehdejší EU 25. Ve srovnání s nově přijatými členy EU obdobná. ČR jako jediná z nově přijatých členských států EU v roce 2005 vykázala kladnou bilanci zahraničního obchodu. V oblasti zbožíové struktury byly nejdůležitějším faktorem zlepšení obchodní politiky EU 25 dopravní prostředky a stroje.

4.1 Důležité faktory působící na zahraniční obchod

Změny v zahraničním obchodě byly vyvolány několika faktory. Jedním z nich byla růstová tendence průmyslové výroby, která se v roce 2005 meziročně zvýšila o 5,7 %. Z toho největší nárůst byl zaznamenán u dopravních prostředků (meziročně o 19,2 %). Převážně odvětví zpracovatelského průmyslu – silniční automobily a jejich

náhradní díly a příslušenství – způsobilo kladné saldo obchodní bilance. Druhým faktorem byl příliv zahraničních investic, které v tomto období směřovaly do ČR. Pod jejich vlivem vzrostly kapacity pro výrobu, což přináší zvýšení domácího vývozu. Největší objem přímých zahraničních investic směřovalo do zpracovatelského průmyslu. Nejvýznamnější vliv znamenají obory, které produkují výrobky s vysokou přidanou hodnotou. Z tohoto důvodu ČR podporuje hlavně investice v sektorech průmyslu. Máme na mysli průmysl automobilový, letecký, elektrotechnické a také IT a vývoj softwaru. Do ČR přichází velké množství zahraničních investorů ze strategických důvodů jako jsou nízké výrobní náklady, členství v EU, což pro investory znamená, že v rámci vnitřního trhu mohou s tímto zbožím obchodovat. Pozitivní vývoj českého exportu je silně ovlivněn globálními a nadnárodními společnostmi, které produkují zboží s vysokou přidanou hodnotou, které malý český trh sám nespotebuje. Následují tedy vývozy těchto zboží, které výrazně ovlivňují českou obchodní bilanci. Výsledky přímých zahraničních investic se projeví s určitým časovým odstupem. Nejdříve totiž tyto investice působí na obchodní bilanci negativně a to vzhledem k dovozu investičního materiálu jako jsou výrobní stroje, polotovary atd. Jako příklad úspěšné zahraniční investice lze uvést automobilku Toyota Peugeot Citroen Automobile (TPCA) v Kolíně.

Ovšem negativní vliv na zahraniční obchod mělo zhoršení vnějších ekonomických podmínek v roce 2005. Český zahraniční obchod je závislý na situaci v okolních státech, kam ČR nejvíce dováží. ČR má velice otevřenou ekonomiku, a tudíž šance pro odbyt českých produktů jsou do určité míry závislé na hospodářském vývoji v evropských zemích. Ekonomika EU meziročně vzrostla jen o 1,7 %, což můžeme přičíst vývojem v Německu, kde hrubý domácí produkt vzrostl meziročně jen o 0,9 %. Dalším faktorem, který ovlivňuje hodnoty dovozu a vývozu je kurz české koruny vůči euru a dolaru. Česká koruna dlouhodobě vzhledem k euru i dolaru posiluje, což má za následek zdražování českého vývozu, ale naopak dovozy se stávají pro české spotřebitele výhodnější. Dovážené zboží totiž zlevňuje.

4.2 Vnitřní trh

V rámci EU existuje vnitřní trh, který tvoří území všech států EU. Jednotný vnitřní trh je založen na tzv. čtyřech základních svobodách, mezi které zahrnujeme volný pohyb zboží, osob (osoby samostatně výdělečně činné nebo pracovníci), služeb a kapitálu (půjčky, platby, přímé investice aj.).

4.2.1 Volný pohyb zboží

Z pohledu obchodu má pro ČR význam především volný pohyb zboží. Cílem bylo zajistit, aby zboží vyrobené v určitém členském státě mohlo být bez omezení vyváženo do ostatních členských států. Historie vzniku vnitřního trhu sahá až do 60.let 20. století, kdy v roce 1968 byla vytvořena celní unie. Cílem celní unie bylo odstranit tarifní i netarifní omezení vzájemného obchodu a vzájemně propojit trhy členských států. Zároveň také určila společný celní tarif na hranicích celní unie. Zrušena nebyla tedy jen cla, ale Smlouva ES zakazuje i dávky s rovnocenným účinkem, které by státy mohly využívat namísto cel. Později se projevilo, že i po odstranění celních překážek obchodu mezi členskými státy stále brání obchodu další bariéry, které byly definovány jako:

- daňové překážky – různé způsoby nepřímého zdaňování uplatňované státy, po vstupu ČR do EU mohou české fyzické a právnické osoby vyvíjet podnikatelskou činnost na území jiných členských států a to na základě „práva na usazení“ a „práva na volné poskytování služeb“, tj. provozovat samostatnou výdělečnou činnost na území jiného členského státu EU
- technické překážky – různé technické předpisy a standardy v různých státech, v ČR došlo ke sjednocení technických norem, následně zjednodušení legislativního procesu uvnitř EU
- fyzické překážky – převážně administrativní povahy na hranicích mezi členskými státy, došlo ke zrychlení pohybu zboží z důvodu odstranění dřívějších fyzických kontrol zboží, růst dynamiky zahraničního obchodu

4.3 Teritoriální a zbožívá struktura zahraničního obchodu ČR před vstupem a po vstupu do EU

Tabulka 3 Teritoriální struktura zahraničního obchodu ČR před vstupem do EU a po vstupu do EU v mil Kč

	Květen 2003 až duben 2004			Květen 2004 až duben 2005		
	v mil. Kč	index	podíl v %	v mil. Kč	index	podíl v %
VÝVOZ celkem	1 446 416	112,9	100	17 970 177	123,8	100
v tom:						
-vyspělé tržní ekonomiky	1 332 072	113,4	92,1	1 633 477	122,6	91,2
z toho EU 25	1 249 409	114,6	86,4	1 530 987	122,5	85,5
-rozvojové ekonomiky	42 512	102,3	2,9	58 284	137,1	3,3
-evropské tranzitivní ekonomiky	30 449	111	2,1	41 841	137,4	2,3
-Společenství nezávislých států	29 863	107,1	2,1	48 398	162,1	2,7
-ostatní	8 704	136,5	0,6	7 173	82,4	0,4
-nespecifikováno	2 816	90,3	0,2	1 003	35,6	0,1
DOVOZ celkem	1 513 703	111,8	100	1 778 974	117,5	100
v tom						
-vyspělé tržní ekonomiky	1 219 026	111,5	80,5	1 461 856	119,9	82,2
z toho EU 25	1 078 505	111,5	71,2	1 274 726	118,2	71,7
-rozvojové ekonomiky	110 308	109,6	7,3	102 530	92,9	5,8
-evropské tranzitivní ekonomiky	8 936	126,3	0,6	12 328	138	0,7
-Společenství nezávislých států	88 981	106,8	5,9	111 757	125,6	6,3
-ostatní	85 207	124,2	5,6	86 909	102	4,9
-nespecifikováno	1 245	83,4	0,1	3 595	288,6	0,2
BILANCE celkem	-67 287			112 032		
v tom:						
-vyspělé tržní ekonomiky	113 046			171 620		
z toho EU25	170 905			256 261		
-rozvojové ekonomiky	-67 796			-44 246		
-evropské tranzitivní ekonomiky	21 513			29 513		
-Společenství nezávislých států	-59 118			-63 359		
-ostatní	-76 504			-79 735		
-nespecifikováno	1 571			-2 591		

Zdroj: http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/cvzo060305analyza_205.xls, vlastní zpracování

Tabulka č. 3 ukazuje, že rok³³ po vstupu ČR do EU se deficit obchodní bilance změnil na přebytek. Výrazně se zvýšilo obchodování ČR hlavně se státy EU. Zvýšil se podíl obchodu se zeměmi s vyspělou tržní ekonomikou³⁴, které ČR braly za rovnocenného partnera k obchodu. Deficit obchodní bilance se již následující rok po vstupu ČR do EU změnil na přebytek.

³³ Vzhledem k časovému období květen až duben, tedy nikoliv leden až prosinec, jak se standardně obchodní bilance počítá.

³⁴ Včetně zemí EU 25.

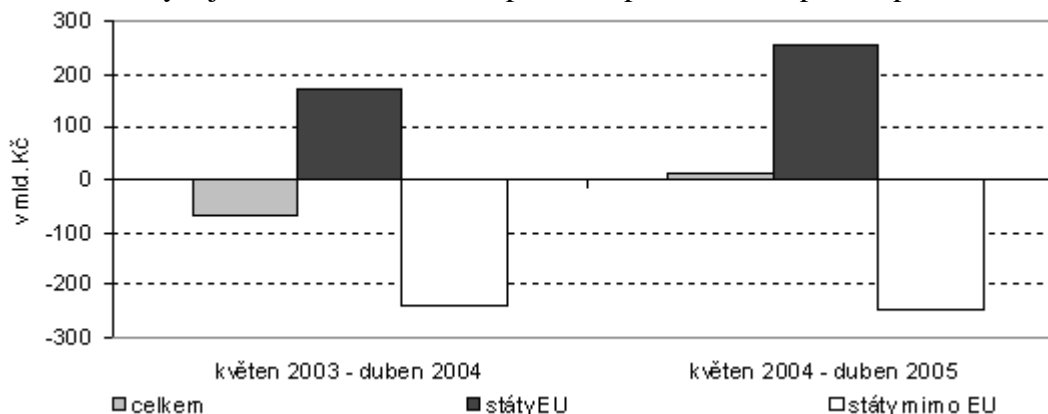
Tabulka 4 Zbožová struktura zahraničního obchodu ČR před vstupem a po vstupu do EU

	Celkem	Potraviny a živá zvířata	Nápoje a tabák	Surové materiály, nepoužitelné, s výjimkou paliv	Minerální paliva, maziva a příbuzné materiály	Živočišné a rostlinné oleje, tuky a vosky
třídy SITC	0-9	0	1	2	3	4
květen 2003 až duben 2004						
vývoz	1 446 416	38 316	8 239	40 320	41 964	1 002
dovoz	1 513 703	60 926	8 222	43 752	104 337	3 797
obchodní bilance	67 287	22 610	-17	3 432	62 373	2 795
podíl na vývozu v %	100,0	2,6	0,6	2,8	2,9	0,1
podíl na dovozu v %	100,0	4,0	0,5	2,9	6,9	0,3
vývoz index	112,9	121,6	97,5	111,3	114,3	100,0
dovoz index	111,8	113,2	125,5	112,1	99,2	120,2
květen 2004 až duben 2005						
vývoz	1 790 177	52 157	9 235	49 830	51 390	1 179
dovoz	1 778 974	73 493	11 387	55 999	135 322	3 968
obchodní bilance	-11 203	21 336	2 152	6 169	83 932	2 789
podíl na vývozu v %	100,0	2,9	0,5	2,8	2,9	0,1
podíl na dovozu v %	100,0	4,1	0,6	3,1	7,6	0,2
vývoz index	123,8	136,1	112,1	123,5	122,4	117,6
dovoz index	117,5	120,6	138,5	128,0	129,7	106,3
	Chemikálie a příbuzné výrobky	Tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu	Stroje a dopravní prostředky	Průmyslové spotřební zboží	Komodity a předměty obchodu	
třídy SITC	5	6	7	8	9	
květen 2003 až duben 2004						
vývoz	83 458	334 199	726 661	170 533	1 661	
dovoz	175 543	308 710	647 377	160 679	360	
obchodní bilance	92 085	-25 489	-79 284	-9 854	-1 301	
podíl na vývozu v %	5,8	23,1	50,2	11,8	0,1	
podíl na dovozu v %	11,6	20,4	42,8	10,6	0,0	
vývoz index	109,6	113,7	112,7	113,6	92,3	
dovoz index	115,5	111,7	112,6	112,5	130,5	
květen 2004 až duben 2005						
vývoz	111 194	401 180	912 628	200 747	636,0	
dovoz	3 968	370 425,0	738 800	194 252	1 115	
obchodní bilance	-107 226	-30 755	-173 828	-6 495	479	
podíl na vývozu v %	0,1	22,4	51,0	11,2	0,0	
podíl na dovozu v %	0,2	20,8	41,5	10,9	0,1	
vývoz index	117,6	120,0	125,6	117,7	38,2	
dovoz index	106,3	120,0	114,1	120,9	310,1	

Zdroj: http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/cvzo060305analyza_405.xls

Tabulka č. 4 znázorňuje situaci z pohledu obchodní bilance ČR rok před vstupem ČR do EU a jeden rok po vstupu. Je patrný nárůst celkového dovozu i vývozu a také skutečnost, že se nejvíce obchodovalo s výrobky ze třídy 7, které tvořily přibližně polovinu celkového objemu všech obchodů.

Obrázek 1: Vývoj obchodní bilance ČR před vstupem do EU a po vstupu do EU

Zdroj: http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/gvzo060305analyza_105.xls

Obrázek č. 3 zobrazuje fakt, že obchodní bilance se již rok po svém vstupu dostala do kladných hodnot, výrazně se zvýšil objem obchodu se státy EU.

4.4 Vývoz ČR

Situace v první polovině první desítky českých exportérů z pohledu konkrétního zastoupení exportujících podniků je dlouhodobě stabilní, tudíž v této části textu porovnám mezi sebou roky 2005 až 2007. Pořadí největších vývozců zveřejňuje CZECH TOP 100³⁵. První místo mezi tuzemskými exportéry zaujímá za rok 2005 společnost ŠKODA AUTO a.s. s hodnotou 162,4 mld. Kč, což představuje meziroční nárůst exportu o 21,6 mld. Kč. Druhá je společnost UNIPETROL, a.s., s exportem 34,3 mld. Kč (meziroční nárůst o 4,2 mld. Kč). Třetí je společnost AGROFERT HOLDING, a.s., s vývozem 30,8 mld. Kč (nárůst 7,6 mld. Kč). První desítku exportérů doplňují ještě OKD, a.s., Siemens Group ČR, Panasonic Networks Czech, s.r.o., FOXCONN CZ s.r.o., MORAVIA STELL a.s., FIC CZ s.r.o. a MITTAL Stell Ostrava a.s.

První desítku společností dosáhla objemu exportu 389,7 mld. Kč (meziroční zlepšení 18,7 mld. Kč). Největší nárůst objemu vývozu ze společností, které skončily v první desítku, dosáhla šestá společnost Panasonic Networks Czech, s.r.o. (nárůst

³⁵ CZECH TOP 100 je sdružení, které každoročně zveřejňuje žebříček 100 obdivovaných firem ČR

32 %). Mezi nejatraktivnější exportní cíle patří Německo, Rakousko, Slovensko, USA a Polsko.

Také v roce v roce 2006 se největší tuzemským vývozcem stala Škoda Auto, která tak opět zvítězila v soutěži Největší vývozci ČR. Její vývoz dosáhl 178 mld. Kč. Druhá skončila společnost Unipetrol (export 44,1 mld. Kč) a třetí Panasonic AVC Network Czech (export 43,5 mld. Kč). První desítku uzavírají Bosch Diesel a elektrárenská společnost ČEZ. Export první desítky celkového pořadí dosáhl objemu 451,1 mld. Kč (meziroční nárůst o 16 %). Nejvíce si polepšila společnost ČEZ³⁶.

V roce 2007 největší skok zaznamenala společnost ČEZ z 10. až na 3. místo, RWE Transgas ze druhé desítky na 6. místo (26,9 mld. Kč) a Foxconn z 8. na 2. místo. Na ústupu jsou společnosti Unipetrol a Siemens. Již tradičně pořadí dominuje Škoda jako zástupce automobilového průmyslu, ale výrazně se začínají prosazovat společnosti z elektrotechnického průmyslu a společnosti obchodující s elektřinou a zemním plynem. Tabulka 5 Deset největších exportérů ČR v roce 2006 v mld. Kč a srovnání s roky 2005 a 2007

Pořadí	Společnost	Export 2005	Export 2006	Export 2007
1.	Škoda Auto	162,4	178,0	195,0
2.	Unipetrol	34,3	44,1	28,8
3.	Panasonic AVC	27,5	43,5	46
4.	Agrofert Holding	30,8	36,1	25,8
5.	Siemens Group ČR	29,5	35,4	18,5
6.	Moravia Steel	21,0	24,3	26,8
7.	Mittal Steel Ostrava	15,1	24,0	21,2
8.	Foxconn CZ	23,4	23,3	88
9.	Bosch Diesel	18,9	21,7	22,8
10.	ČEZ	8,3	20,6	48,8

Zdroj: [31],[32],[33], vlastní zpracování

4.4.1 Škoda Auto, a.s. jako nevýznamnější vývozce ČR

Mladoboleslavská automobilka Škoda Auto je dlouhodobě neúspěšnějším českým vývozcem z pohledu objemu exportu, a to už od roku 1993.

Škoda v roce 2005 vyvezla automobily, originální díly a další součástky za 164,2 mld. Kč, což představuje podíl 7,7 % na celkovém exportu České republiky. Tržby společnosti se v západní Evropě zvýšily o 5,4 % na 120,4 mld. Kč a ve východní

³⁶ “Největší zvýšení v první desítky zaznamenala desátá společnost ČEZ, která dosáhla stopadesátiprocentní nárůst exportu při objemu 20,6 mld. Kč,” řekl Jan Struž, předseda Sdružení Czech Top 100, které tyto žebříčky sestavuje.

Evropě o 46 % na 19,9 mld. Kč. V ČR Škoda Auto utržila 25,6 mld. Kč, což představuje meziroční zvýšení o 2,6 %.

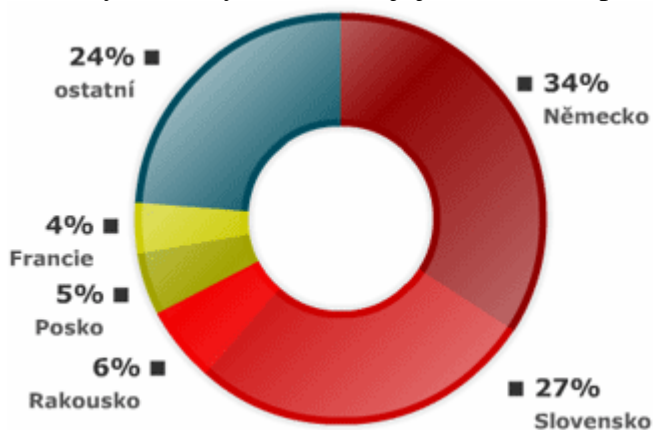
Rok 2007 byl opět z pohledu objemu exportu společnosti rokem rekordním. V západní Evropě bylo prodáno 327 222 vozů. Tržní podíl tak dosáhl 2,2 %. V Německu bylo prodáno 118 692 automobilů značky Škoda, což představovalo meziroční zvýšení tržního podílu z 3,4 na 3,8 %. Na českém trhu se prodalo 64 306 mladoboleslavských vozů (meziroční nárůst 1 %).

Nejprodávanějším modelem v sedmi evropských zemích v kategorii MPV je Škoda Roomster. Během roku 2007 bylo prodáno přes 60 tisíc tohoto modelu. První příčku obsadil Roomster v ČR, Slovinsku, Bulharsku, Slovensku, Srbsku, Norsku a Litvě.

Druhým největším českým exportérem je skupina Unipetrol. Unipetrol nejvíce vyváží do Německa, Slovenska, Rakouska, Polska a USA. Dceřinými společnostmi Unipetrolu jsou Benzina, a.s., Chemopetrol, a.s., Paramo, a.s., Spolana a.s., Kaučuk a.s. a Unipetrol Rafinérie a.s.

Mladoboleslavská automobilka Škoda Auto patří každý rok v objemu vývozu na první místo mezi českými exportéry. Tento fakt jen podtrhnou inovace u modelů Fabia, Octavia a Superb.

Obrázek 4 Státy, které vývozci uvádějí jako hlavní exportní cíle v roce 2006

Zdroj: http://ekonomika.idnes.cz/skoda-auto-obhajila-prvenstvi-mez-exportery-fot-ekonomika.asp?c=A070611_142527_ekonomika_spi

Více než třetina českých exportérů uvádějí jako svůj vývozní cíl Německo a Slovensko. Ostatní země již ve svých odpovědích zmiňují méně jak 6 %. Situaci dokumentuje obrázek č. 4.

4.5 Exportní strategie po vstupu ČR do EU

Ministerstvo průmyslu a obchodu vypracovalo pro období 2006 až 2010 exportní strategii³⁷. Tato exportní strategie se snaží o zvýšení konkurenceschopnosti českých produktů a zvýšení objemu exportu. Celá tato strategie se člení na čtyři cíle proexportní politiky a dvanáct projektů³⁸, pomocí kterých má být dosaženo cílů. Mezi cíle strategie po vstupu České republiky do Evropské unie řadíme poskytování účinné a profesionální podpory, větší množství příležitostí pro podnikatele, vylepšení a rozšíření kvality služeb a zvýšení kapacity pro export. Každý z cílů má definován více než jeden projekt vedoucí k jeho dosažení. Příležitostmi pro podnikatele rozumíme projekty pro usnadňování podmínek obchodu, budování kvalitní značky ve světě a působení na klíčových trzích. Pomoc při vhodné asistenci pro vývozce, zvýšení vývozu služeb a zvýšení přímých investic má poskytovat profesionální a účinná podpora. Novým systémem služeb státu pro export a zákaznického centra pro export má být dosaženo třetího cíle zlepšení a rozšíření kvality služeb. V následujícím textu se zaměřím na plnění této strategie v letech 2006 a 2007.

4.5.1 Plnění exportní strategie v letech 2006 – 2007

Je prokazatelné, že služby realizované v rámci Exportní strategie přispěly v roce 2006 a v lednu až září 2007 ke zvýšení českého vývozu meziročně na 14,6%, resp. 15,9%. U dovozu činilo meziroční zlepšení 14,4%, resp. 14%.

V roce 2006 byl růst skoro dvakrát vyšší ve srovnání s růstem světového obchodu (+8%) a dvojnásobný vzhledem k růstu vývozu EU-25(+7%)³⁹. Exportní strategie si stanovila za cíl zvýšit hodnotu českého vývozu zboží na jednoho obyvatele na 10 400 USD v roce 2010. Hodnotu tohoto ukazatele je nutno vidět v kontextu posilující české koruny vzhledem k americkému dolaru. Další ukazatel, kterým je podíl českého vývozu zboží na světovém vývozu, v roce 2006 vzrostl na 0,8% a potvrdil pozitivní vývoj. Dosažení cílového 1 % v roce 2010 bude záviset nejen na růstu vývozu ČR, ale i na růstu světového vývozu. Růst vývozu zboží byl doprovázen výrazným zvýšením vývozu služeb, a to meziročně o 14,11 % v roce 2006. Těchto úspěchů bylo dosaženo díky otevřenému charakteru české ekonomiky, která tlačí na rozvoj konkurenceschopnosti, a také díky dlouhodobě uplatňované aktivní liberální obchodní

³⁷ MPO ČR: Exportní strategie pro období 2006-2010

³⁸ Nebudu se věnovat konkrétně každému z cílů a každému projektu v rámci cíle.

³⁹ Statistika mezinárodního obchodu 2007, Světová obchodní organizace

politice. Tato obchodní politika je zaměřena na využití výhod jednotného vnitřního trhu a na zlepšení přístupu českých subjektů na zahraniční trhy.

Exportní strategie podporovala rozvoj českých subjektů a jejich podnikatelských aktivit na klíčových trzích, které řadíme mezi perspektivní z hlediska dalšího růstu obchodní spolupráce. Byly vypracovány exportní strategie prosazování obchodně-ekonomických zájmů ve všech 18 zemích⁴⁰, které jako prioritní určila Exportní strategie.

Za pozitivní považujeme zlepšení alokace zdrojů věnovaných na podporu hospodářských zájmů ČR v zahraničí. Obchodně-ekonomické úseky zastupitelských úřadů se v současnosti více než v minulosti věnují konkrétním potřebám českých společností při vstupu na zahraniční trhy. Služby, které poskytují MPO, centrála CzechTrade, ČEB a EGAP, byl sjednoceny a prezentovány v publikaci Export v kostce, která slouží vývozcům pro lepší orientaci.

Podnikatelský sektor se může spolehnout, že je v zahraničí budou zastupovat odborně zdatní pracovníci státní správy. Byla zahájena Exportní akademie, v jejímž rámci si mohou své vývozní kompetence rozvíjet i české společnosti.

4.6 Předpokládaný další vývoj exportu a importu ČR

Čeští vývozci si stěžují na posilující korunu a chtějí slyšet jasné datum přijetí eura.⁴¹ Asociace exportérů opakovaně vyzývá vládu a Českou národní banku k zásahům proti silné koruně. Poprvé takto Asociace apelovala nedlouho po svém vzniku v červenci 2002, kdy se česká měna pohybovala na hladinách 29,07 koruny za euro a 29,27 koruny za dolar. Ke konci roku 2007 se česká měna obchodovala za 26,85 koruny za euro a 18,80 koruny za dolar. Exportéři tedy vyzvali českou vládu, aby vysvětlila, zda je trvalé posilování české koruny opodstatnělé a zda tím nepoškozuje české hospodářství.

Obavy exportérů sdílí i Svaz průmyslu a dopravy ČR, který v dokumentu Strategické potřeby průmyslu v letech 2008 – 2011 uvádí nutnost zahájení a dodržování kroků, které povedou k rychlému přijetí eura a stanovit reálný termín tohoto přijetí. V průběhu předcházejících pěti let česká měna posilovala extrémně rychle

⁴⁰ Argentina, Brazílie, Bulharsko, Čína, Egypt, Chile, Chorvatsko, Indie, Kanada, Mexiko, Rumunsko, Saúdská Arábie, Spojené Arabské Emiráty, Srbsko, Turecko, Ukrajina, USA a Vietnam

⁴¹ Národní koordinační skupina pro zavedení eura v ČR. Volba scénáře zavedení eura v České republice, http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Scenar_zavedeni_eura_CR.pdf

(v průměru o 6 % za rok). Současně také ekonomika rostla nejvíce v historii. Firmy vykazovaly rekordní zisky.

Problémy ovšem činí velké výkyvy kurzu. V chvílích, kdy česká koruna posiluje sice rychle, ale stabilně o pět až sedm procent za rok, se tomu firmy dokáží přizpůsobit. Ovšem situace, kdy koruna v červenci 2007 oslabila na 28,60 koruny za euro a říjnu je její hodnota 27,00 koruny za euro, může být tragická zejména pro střední a menší firmy, které se proti výkyvům kurzu nezajišťují. Velcí exportéři, kteří se proti výkyvům kurzu zajišťují, s touto situací nemají potíže. V prvním čtvrtletí roku 2009 česká koruna vykazuje vysokou volatilitu k euru a dolaru. Zatímco v polovině roku byla koruna rekordně silná (22,9 CZK/EUR a 14 CZK/USD), v důsledku celosvětové finanční krize oslabila až na 29,70 a 23,20 CZK/USD v polovině února 2009. V březnu 2009 ČNB apelovala na investory, aby lépe rozlišovali mezi jednotlivými zeměmi střední a východní Evropy. Od té doby se CZK pohybuje v rozmezí 26-27 CZK/EUR a 20-21 CZK/USD (březen 2009).

Vzhledem k faktu, že Česká republika nestanovila přesné datum přijetí eura, můžeme spekulovat kam až může koruna posílit a jaký to bude mít vliv na české hospodářství. Za posílením koruny můžeme hledat růst ekonomiky, kladnou obchodní bilanci a tok peněz ze strukturálních fondů.

Během několika minulých let se počítalo, že limitní kurz pro přijetí eura bude v rozmezí 25 až 26 koruny za euro. V současnosti se hovoří až o hranici 23 koruny za euro.

Malé společnosti mohou mít se stále posilující korunou určité problémy. Zatím nelze přesně určit, jak velké tyto problémy budou, ale každoročně se ztráty z posilujícího kurzu koruny odhadují na několik miliard korun.

Také střední firmy mohou očekávat v souvislosti se silným eurem potíže. Ovšem zájem o zajištění proti kurzovým rizikům ze strany malých a středních firem je malý. I když se tyto společnosti podílejí na zahraničním obchodu téměř 50 %, proti kurzovým rizikům je jich zajištěno pouze okolo 10 %. Podíl malých a středních firem se na vývozu v letech 2004 až 2006 podílel 43,5 %.

Přesto v současnosti se zvyšuje počet společností, která si kurzová rizika uvědomují. Jedná se převážně o exportéry, kteří si chtějí zajistit stabilní zisky v období trvale posilující koruny. Do roku 2005 bylo běžné, že délka zajištěného období výjimečně přesáhla jeden rok. V roce 2007 už se běžně společnosti zajišťovaly na období tří- až pětileté.

Zajištění proti kurzovému riziku bude aktuální do té doby, než se ČR zapojí do eurozóny. Potom bude mít ještě význam pro obchodníky, kteří své obchody realizují v jiné měně.

Termín vstupu ČR do eurozóny zatím není stanoven, nejčastěji se hovoří o roku 2012.

Samotné společnosti se v názorech na rychlé přijetí eura liší. Podle průzkumu společnosti CITCO – Finanční trhy se k přijetí eura do roku 2011 hlásí přibližně polovina exportérů, ale pouze třetina importérů. Kurz pod hranici 25 korun za euro by preferovala polovina dovozců, ale pouze 12 procent vývozců. 40 procent vývozců považuje za optimální kurz mezi 28 a 31 korunami za euro.

4.6.1 Zhodnocení pozitiv a negativ silné koruny a přijetí eura

Pozitiva silné koruny:

- levnější dovozy, hlavně ropa a další suroviny;
- udržuje nízkou hladinu inflace a nízké úrokové sazby;
- pomáhá konvergenci ekonomiky k Evropské unii (sladění cenových hladin).

Negativa silné koruny:

- zhoršuje konkurenceschopnost českých podniků;
- zdražuje vývoz o cenu zajišťující operace;
- snižuje příjmy z vývozu.

Pozitiva přijetí eura:

- firmám klesnou transakční náklady na zajištění kurzu při obchodování se zeměmi eura;
- snížení volatility kurzu měny.

Negativa přijetí eura:

- posilování české koruny srovnává cenové hladiny se zeměmi EU, zafixování kurzu vede k vyšší inflaci;
- zvýšení tlaku na růst mezd a tím zvýšení nákladů pro podniky.

ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo popsat na základě analýzy hlavní změny v zahraničním obchodě po vstupu České republiky do Evropské unie k 1. květnu 2004 a skutečnosti, které se projeví v obchodní bilanci České republiky právě po jejím přistoupení k Evropské unii. Situaci byla sledována v časovém období od roku 2000 do současnosti.

Na začátku sledovaného období v roce 2000 byl český vývoz do zemí EU na úrovni 68% celkového vývozu ČR, dovoz z EU do ČR byl na úrovni 62% celkového dovozu. Po rozšíření EU o Českou republiku se vývoz zvýšil na hodnotu 85% celkového českého vývozu a dovoz z EU na úctyhodných 70%.

ČR dováží z EU především výrobky a produkty, kterou jsou více výzkumně náročné, tj. mají větší přidanou hodnotu. A naopak vyvážejí do zemí EU výrobky s nižší přidanou hodnotou. Pokud porovnáme zahraniční obchod se zeměmi EU a ostatními evropskými státy, tak 77% celkového obrátu tvoří právě obchod s členskými zeměmi EU.

Pokud by ČR odmítla vstoupit do EU, mělo by to pro ni vážné následky, protože jako členská země se ČR stala plnohodnotným partnerem pro dříve do EU začleněné země. ČR se účastní všech jednání o dalším vývoji na evropském kontinentě, nestojí stranou a zvýšila svůj kredit v zahraničí. ČR se po vstupu do EU otevřely cesty na nové, zejména západoevropské trhy, což představuje příležitost pro další ekonomický růst.

Z dlouhodobého horizontu šlo určitě o krok správným směrem. Zapojením ČR do jednotného vnitřního trhu EU padly překážky mezi ČR a EU ve sféře obchodu. Členství v EU nabízí našim podnikatelům mnoha příležitostí investovat, je ovšem důležité, aby vláda ČR poskytla dostatek informací v této oblasti.

Od roku 2000 do roku vstupu ČR do EU každoročně převažoval dovoz nad vývozem téměř⁴² ve všech komoditních skupinách. Vstup ČR do EU přinesl výrazný nárůst⁴³ zájmu zahraničních investorů a odstranění překážek⁴⁴ zahraničního obchodu. To znamenalo, že již v roce 2005 dosáhla česká obchodní bilance přebytku, přičemž výrazně rostla průmyslová výroba a zvýšil se objem obchodu se státy EU. Za negativní lze považovat, že není přesně určeno datum vstupu ČR do eurozóny,

⁴² Výjimku tvořila komoditní skupina paliv.

⁴³ Např. automobilka TPCA v Kolíně spustila další výrobní kapacity.

⁴⁴ Např. byla odstraněna cla.

což poškozuje české vývozce při dlouhodobě posilují české koruně vzhledem k euru, ale i americkému dolaru.

Na základě porovnání dat posledního roku před vstupem ČR do EU a prvního roku, kdy již byla ČR členem EU, lze konstatovat, že po přechodu na jiný systém sběru statistických dat od 1. května 2004 nedošlo k velkým změnám ve statistice obchodní bilance, tudíž nelze následující vývoj v oblasti obchodní bilance přičítat této změně.

Práci bych shrnul, že vstup ČR do EU měl pozitivní vliv na zahraniční obchod, z každoročního deficitu obchodní bilance se stal přebytek, tento trend by mohla přibrzdit dlouhodobě posilující česká měna⁴⁵ a ochladnutí zájmu českých vývozců vyvážet do zemí, ve kterých za své produkty dostanou zapláceno v eurech. ČR by mohla dosáhnout ještě většího ekonomického úspěchu, což povede ke zvýšení konkurenceschopnosti českých výrobků na evropských trzích a k dalšímu zlepšení zahraničního obchodu naší země. Každoroční zvyšování přebytku obchodní bilance v meziročním srovnání bylo přerušeno v roce 2008 vlivem nastupující celosvětové finanční krize.

Snahou vývozu ČR a zároveň i mým doporučením je dosáhnout vysoké přidané hodnoty vyváženého zboží. Vývoz služeb i přes zvyšující se tempo stále nedosahuje uspokojivého podílu na celkovém exportu. I když se objem českého exportu stále zvyšuje, stále jsou zde určité rezervy, a to hlavně nižší přidaná hodnota vyváženého zboží. Doporučením je také exportovat do zemí EU, z hlediska geografické pak do Německa, Slovenska a Polska.

Ve druhém pololetí roku 2008 se již znatelně ve statistikách projevila celosvětová finanční krize. Tato krize, která vznikla v USA a postupem času se rozšířila do celého světa, což jen potvrdilo, jak je svět globalizovaný. Společnosti přicházely o zakázky, zaměstnanci o práci⁴⁶. Nejvýznamnější politici světa se snaží pomocí různých stimulačních balíčků nastarovat ekonomiku, z dlouhodobého hlediska je tento postup diskutabilní, jelikož výrazně zvyšuje státní zadlužení. Tzv. šrotovné již zvyšuje odbyt automobilek. V Německu se zvýšil prodej aut meziročně o 40% v měsíci, kdy bylo zavedeno šrotovné, výrazně z toho profituje Škoda Auto díky levnému modelu Fabia.

⁴⁵ Česká měna ve druhé polovině roku 2008 výrazně oslabil k euru i k dolaru, ovšem již na přelomu prvního a druhého čtvrtletí 2009 část ztrát smazala. Odhadnout vývoj kurzu měny lze velice těžko. Z dlouhodobého hlediska předpokládám návrat CZK k posilování.

⁴⁶ 3. dubna 2009 dosáhla americká nezaměstnanost 8,5 %, je tak nejvyšší od roku 1983. Nezaměstnanost v ČR se bude dále reálně zvyšovat.

Seznam použité literatury

- [1] BENEŠ, V. *Zahraniční obchod*. 1. vyd. Praha: Grada, 2004. 177 s. ISBN 80-247-0558-3
- [2] CIHELKOVÁ, E. *Evropská integrace : Evropská unie*. 2. vyd. Praha: Oeconomica, 2004. 377 s. ISBN 80-245-0854-0
- [3] CIHELKOVÁ, E. a kol. *Světová ekonomika : Základní rysy a tendence vývoje*. 2. vyd. Praha: Oeconomica, 2005. 258 s. ISBN 80-245-0687-4
- [4] DURČÁKOVÁ, J.; MANDEL, M. *Mezinárodní finance*. 3., rozš. a dopl. vyd. Praha: Management Press, 2007. 487 s. ISBN 978-80-7261-170-6
- [5] KALÍNSKÁ, E.; PETŘÍČEK, V. a kol. *Mezinárodní obchod*. Praha: VŠE, 2003. 177 s. ISBN 80-2450600-9
- [6] LIŠKA, V. *Makroekonomie*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2002. 554 s. ISBN 80-86419-27-4
- [7] MACHKOVÁ, H. *Mezinárodní obchodní operace*. 4., aktualit. vyd. Praha: Grada, 2007. 242 s. ISBN 978-80-247-1590-2
- [8] PLCHOVÁ, B. a kol. *Česká republika a Evropská unie*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2002. 133 s. ISBN 80-245-0452-9
- [9] PLCHOVÁ, B. *Zahraniční ekonomické vztahy České republiky*. 1.vyd. Praha: Oeconomica, 2005. 161 s. ISBN 80-245-0608-4
- [10] STUTELY, R.; DĚDEK, O. *Průvodce ekonomickými ukazateli*. 1. vyd. Praha: Scientia, 2002. 247 s. ISBN 80-7183-278-2
- [11] Businessinfo - portál pro podnikání a export,
<http://www.businessinfo.cz/cz/clanky/strategie-oez-cz-v-zahranici/obsah/1001537/37876>
- [12] Czech Republic – oficiální web České republiky,
<http://www.czech.cz/cz/ekonomika-podnikani-veda/vseobecne-informace/zahranicni-obchod/obchodni-bilance>
- [13] CZECH TOP 100. největší vývozci ČR za rok 2005,
<http://ipoint.financninoviny.cz/czech-top-100-nejvetsi-vyvozci-cr-za-rok-2005.html>
- [14] Česká národní banka. Statistika platební bilance 2000,
http://www.cnb.cz/m2export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/zpravy_vyvoj_pb/C_PB_2000.PDF

- [15] Česká národní banka. Statistika platební bilance 2001,
http://www.cnb.cz/m2export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/zpravy_vyvoj_pb/C_PB_2001.PDF
- [16] Česká národní banka. Statistika platební bilance 2002,
http://www.cnb.cz/m2export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/zpravy_vyvoj_pb/PB_2002.PDF
- [17] Česká národní banka. Statistika platební bilance 2003,
http://www.cnb.cz/m2export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/zpravy_vyvoj_pb/PB_2003.PDF
- [18] Česká národní banka. Statistika platební bilance 2004,
http://www.cnb.cz/m2export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/zpravy_vyvoj_pb/PB_2004.PDF
- [19] Česká národní banka. Statistika platební bilance 2005,
http://www.cnb.cz/m2export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/zpravy_vyvoj_pb/PB_2005_CZ.pdf
- [20] Česká národní banka. Statistika platební bilance 2006,
http://www.cnb.cz/m2export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/zpravy_vyvoj_pb/PB_2006_CZ.pdf
- [21] Česká národní banka. Statistika platební bilance,
http://www.cnb.cz/m2export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/platebni_bilance/platebni_bilance_cleneni.xls
- [22] Česká národní banka. Teorie versus praxe.
http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/clanky_rozhovory/media_2002/cl_02_021121.html
- [23] Český statistický úřad – analýzy,
<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/cvzo060305analyza05.doc>
- [24] Český statistický úřad – analýzy,
http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/cvzo060305analyza_205.xls
- [25] Český statistický úřad – analýzy,
http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/cvzo060305analyza_405.xls
- [26] Český statistický úřad – analýzy,
http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/gvzo060305analyza_105.xls
- [27] Český statistický úřad, Platební bilance - další možnosti analytického využití pro období 1993-2004, <http://czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/p/1123-05>

- [28] Český statistický úřad. Rychlé informace,
<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/cvzo040407.doc>
- [29] Český statistický úřad. Zahraniční obchod ČR v letech 1993-2005,
<http://www.czso.csu/2006edicniplan.nsf/p/6006-06>
- [30] Český statistický úřad. Zahraniční obchod České republiky v prvním roce členství v Evropské unii, <http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/cvzo060505analyza05.doc>
- [31] Idnes.cz. Škoda Auto obhájila vítězství mezi exportéry,
http://ekonomika.idnes.cz/skoda-auto-obhajila-prvenstvi-mezi-exportery-fot-/ekonomika.asp?c=A070611_142527_ekonomika_spi
- [32] IHned.cz. Největším exportérem v historii ČR je Škoda Auto,
<http://ekonomika.ihned.cz/c1-22641970-nejvetsim-exporterem-v-historii-cr-je-skoda-auto>
- [33] Mesec.cz. Pozici nejlepšího exportéra ČR obhájila Škoda Auto,
<http://www.mesec.cz/tiskove-zpravy/pozici-nejlepsiho-exportera-cr-obhajila-skoda-auto/>
- [34] Ministerstvo průmyslu a obchodu, <http://www.mpo.cz/dokument11269.html>
<http://bussiness.info.cz/cz/clanky/strategie-oez-cr-v-zahranici/obsah/1001537/38512>
- [35] MPO. Investiční pobídky v ČR,
http://www.mfcr/cps/rde/xchg/mfcr/hs.xsl/inv_pob_vyvoj.html
- [36] Národní koordinační skupina pro zavedení eura v ČR. Volba scénáře zavedení eura v České republice,
http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Scenar_zavedeni_eura_CR.pdf
- [37] Nasepenize.cz. Největší vývozce z ČR je Škoda Auto,
<http://www.nasepenize.cz/clanek-542-nejlepsi-vyvozce-z-ceske-republiky-je-skoda-auto>
- [38] Patria.cz. Exportér roku, <http://www.patria.cz/Zpravodajstvi/1119963/exporter-roku-nejvetsim-exporterem-v-historii-cr-je-skoda-auto.html>

Přílohy

Příloha 1 SWOT analýza České republiky

<p>Silné stránky</p> <p>Makroekonomické faktory</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vysoká otevřenost ekonomiky ▪ Zvýšení tempa ekonomického růstu taženého exportem ▪ Nižší náklady produkce ▪ Nízká míra inflace ▪ Trvalý příliv přímých zahraničních investic <p>Zdroje a přírodní podmínky</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Relativní kvalifikace, adaptabilita i nízká cena pracovní síly ▪ Výhodná geografická poloha ve střední Evropě na společných hranicích s vyspělými zeměmi EU ▪ Historický a přírodní potenciál pro rozvoj cestovního ruchu – kulturní, historické a technické památky, lázeňství <p>Mikrosféra</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Adaptabilita některých malých a středních podniků na měnící se požadavky trhu ▪ Tradice průmyslové výroby ▪ Přitažlivost pro zahraniční investory ▪ Dobré předpoklady pro rozvoj informačních technologií ▪ Podpora rozvoje vlastní vědecké, vývojové a výzkumné základny ze strany některých přímých zahraničních investorů ▪ Systém podpory exportu - vyhledávání příležitostí pro vývoz, informační, vzdělávací, asistenční služby a propracovaný systém pojišťování vývozních úvěrových rizik při vývozu českých výrobků a komplexní nabídka financování exportních úvěrů, financování výroby pro vývoz, a investic českých právnických osob v zahraničí a finanční služby s financováním vývozu související 	<p>Slabé stránky</p> <p>Makroekonomické faktory</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Teritoriální koncentrace exportu ▪ Komoditní koncentrace exportu ▪ Vysoký podíl exportu se střední přidanou hodnotou ▪ Nízký podíl služeb na exportu <p>Mikrosféra</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Omezená schopnost podniků konkurovat na zahraničním trhu ▪ Nízká exportní výkonnost MSP a nízká schopnost podílet se na aktivitě zahraničních investorů ▪ Nízká produktivita práce ve vztahu k EU ▪ Nedostatek vlastních investičních prostředků, prostředků pro inovace a kapitálu pro export ▪ Nedostatečný rozvoj a transfer nových technologií a nedostatečná provázanost podniků s institucemi výzkumu a vývoje ▪ Nedostatečné vytváření sítí malých a středních podniků ▪ Nepřehlednost informací o trzích ▪ Nízká vybavenost exportními kompetencemi a znalostmi ▪ Náročné byrokratické postupy a neochota úředníků
<p>Příležitosti</p> <p>Image</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Dobrý image exportních odvětví ▪ Dobré jméno ČR v EU, ▪ Dobré jméno českého exportu na „tradičních“ trzích <p>Trhy</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Zvýšení obchodně ekonomické aktivity na vnitřním trhu EU ▪ Zvýšení necenové konkurenceschopnosti produktů 	<p>Hrozby</p> <p>Image</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vnímání ČR jako země realizující „práci ve mzdě“ bez inovačního potenciálu ▪ Vnímání ČR jako tranzitivní ekonomiky („východní“ image ČR) ▪ Vnímání ČR jako země s vyšší mírou korupce, byrokracie a pomalého soudnictví <p>Trhy</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ekonomický vývoj obchodních partnerů

- Pokračující zájem zahraničních turistů o ČR

Zdroje

- Využití možností financování ze zdrojů EU
- Pokračování přílivu přímých zahraničních investic
- Zvýšení participace na rozvojové spolupráci EU

- Ekonomická recese ve významných částech světa

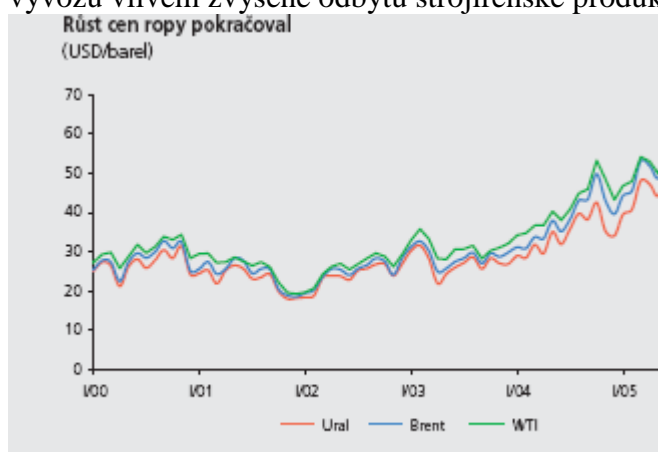
- Přenos obchodu a investic do zemí s menšími náklady produkce

Zdroje

- Růst mezd a cen dovážených vstupů
- Postupné přizpůsobování tuzemských cenových relací a cenové hladiny cenovým relacím a hladině v zemích EU

Zdroj: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanky/strategie-oez-cz-v-zahranici/obsah/1001537/37876>

Příloha 2 Pokračující růst cen ropy, výsledek obchodní bilance 2004 – 2005 a růst vývozu vlivem zvýšené odbytu strojírenské produkce

Aktivum se státy EU zásadně ovlivnilo celkový výsledek obchodní bilance
(v mld. Kč)

	Vývoz			Dovoz			Bilance	
	2004	2005	Index	2004	2005	Index	2004	2005
Evropa	1 600	1 722	107,6	1 404	1 494	106,4	196	228
EU-25	1 481	1 579	106,6	1 256	1 300	103,5	225	278
EU-15	1 176	1 240	105,4	1 028	1 057	102,9	148	182
Ruská federace	24	34	139,0	71	104	147,2	-47	-71
Amerika	50	64	128,7	76	72	94,1	-26	-7
USA	39	49	124,5	55	48	88,1	-16	1
Asie	59	71	120,3	253	254	100,5	-194	-183
Čína	7	7	101,2	91	94	103,8	-84	-87
Tchajwan	1	1	127,1	17	17	100,9	-16	-16
Japonsko	6	8	134,3	59	57	97,2	-53	-50
Ostatní svět	13	18	139,2	16	16	100,0	-3	2
Celkem	1 722	1 875	108,9	1 749	1 835	104,9	-27	40

Vývoz vzrostl vlivem zvýšení odbytu strojírenské produkce
(v mld. Kč)

Skupiny SITC	Vývoz		Index 2005/2004	Podíl na celku		Meziroční rozdíl
	2004	2005		2004	2005	
0 Potraviny	47,4	60,4	127,4	2,8	3,2	13,0
1 Nápoje, tabák	8,9	10,6	119,0	0,5	0,6	1,7
2 Suroviny	47,3	47,2	99,8	2,7	2,5	-0,1
3 Paliva	49,9	57,5	115,1	2,9	3,1	7,5
4 Tuky, oleje	1,0	1,8	168,8	0,1	0,1	0,7
5 Chemikálie	104,0	118,4	113,9	6,0	6,3	14,5
6 Tržní výrobky	388,5	408,5	105,1	22,6	21,8	20,0
7 Stroje a přepr. zařízení	876,1	955,8	109,1	50,9	51,0	79,7
8 Průmyslové výrobky	198,5	214,5	108,1	11,5	11,4	16,0
9 Nezařazené	0,9	0,5	56,1	0,1	0,0	-0,4
Celkem	1 722,6	1 875,2	108,9	100,0	100,0	152,6

Zdroj: Česká národní banka. Statistika platební bilance

Příloha 3 Struktura zahraničního obchodu podle tříd SITC

0	Potraviny a živá zvířata
1	Nápoje a tabák
2	Surové materiály, nepoživatelné, s výjimkou paliv
3	Minerální paliva, maziva a příbuzné materiály
4	Živočišné a rostlinné oleje, tuky a vosky
5	Chemikálie a příbuzné výrobky
6	Tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu
7	Stroje a dopravní prostředky
8	Průmyslové spotřební zboží
9	Komodity a předměty obchodu

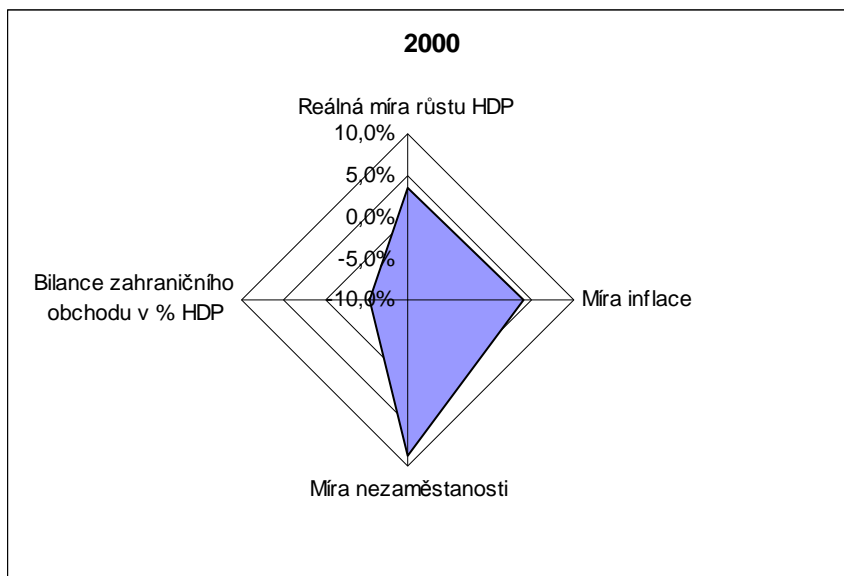
Zdroj: <http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/cvzo040407207.xls>

Příloha 4 Členské státy Evropské unie

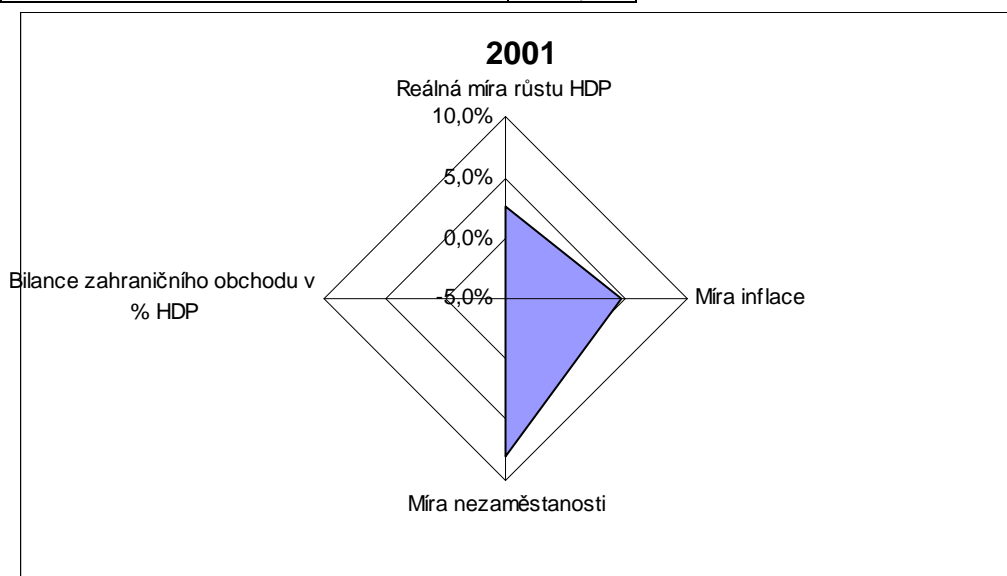
Členský stát	Rok přistoupení
Belgie	1958
Bulharsko	2007
Česká republika	2004
Dánsko	1973
Estonsko	2004
Finsko	1995
Francie	1958
Irsko	1973
Itálie	1958
Kypr	2004
Litva	2004
Lotyšsko	2004
Lucembursko	1958
Malta	2004
Maďarsko	2004
Německo	1958
Nizozemsko	1958
Polsko	2004
Portugalsko	1986
Rakousko	1995
Rumunsko	2007
Řecko	1981
Slovensko	2004
Slovinsko	2004
Španělsko	1986
Švédsko	1995
Velká Británie	1973

Zdroj: CIHELKOVÁ, E. Evropská integrace : Evropská unie. 2. vyd. Praha: Oeconomica, 2004. ISBN 80-245-0854-0, vlastní zpracování

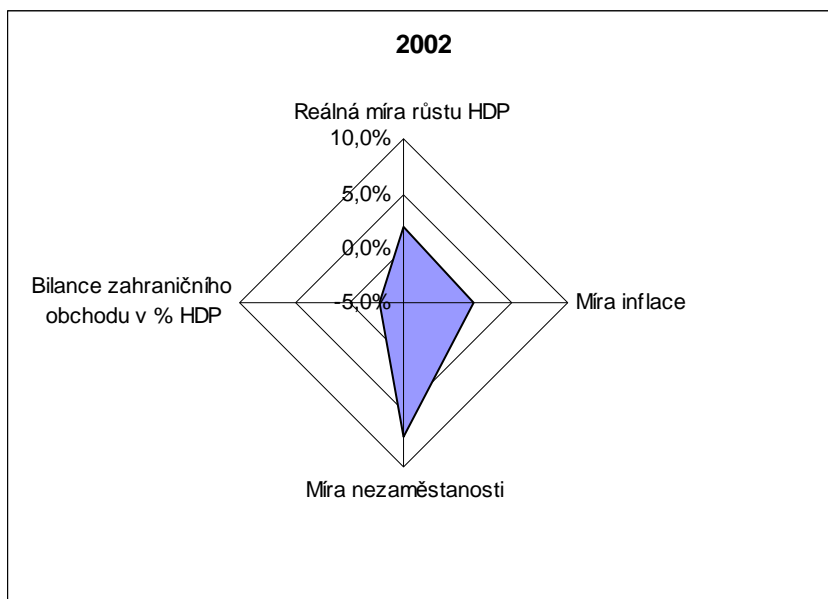
Příloha 5 Magický čtyřúhelníky a hodnoty pro jejich sestavení pro roky 2000-2008

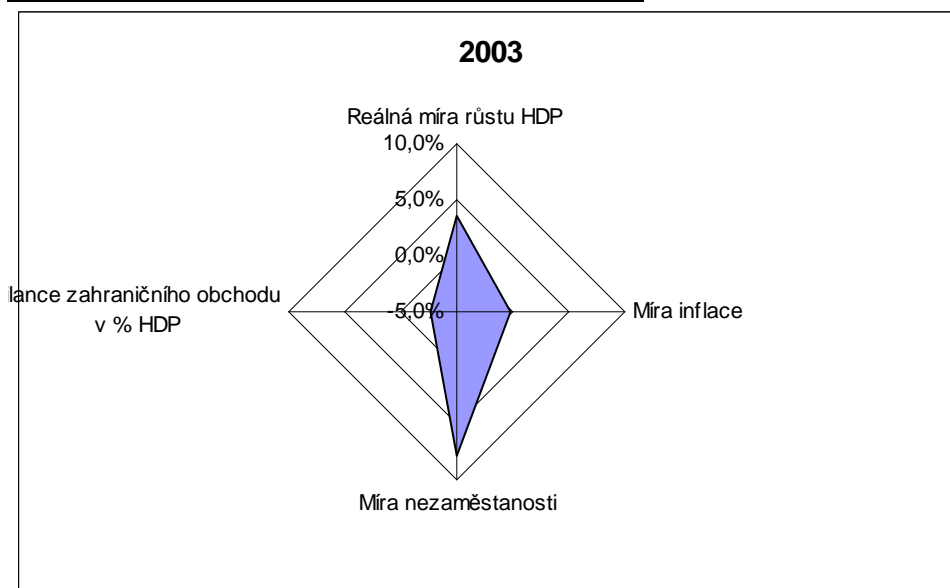
Česká republika	2000
Reálná míra růstu HDP	3,6%
Míra inflace	3,9%
Míra nezaměstnanosti	8,7%
Bilance zahraničního obchodu v % HDP	-5,5%

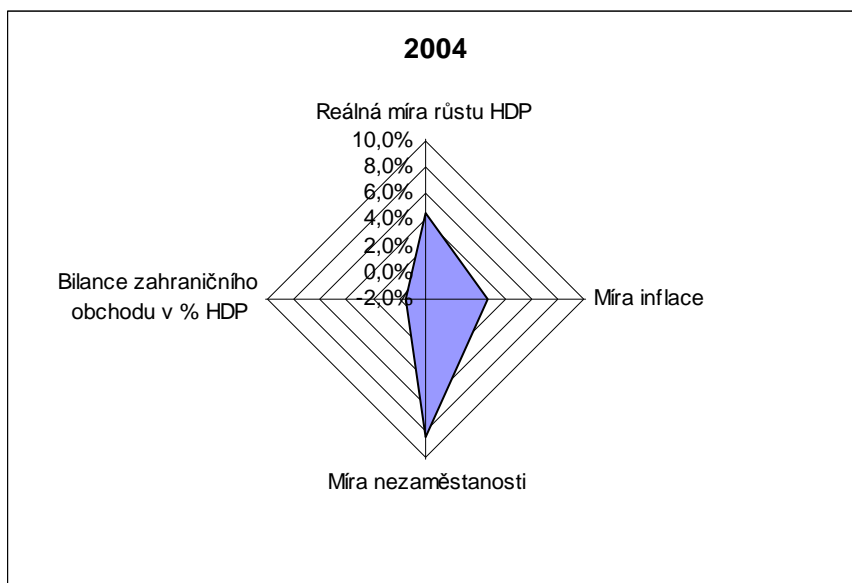
Česká republika	2001
Reálná míra růstu HDP	2,5%
Míra inflace	4,5%
Míra nezaměstnanosti	8,0%
Bilance zahraničního obchodu v % HDP	-5,0%

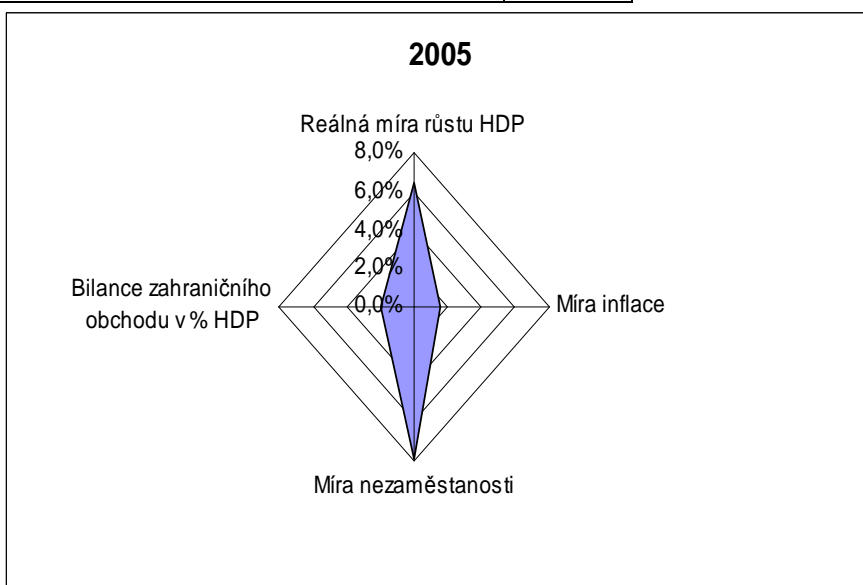
Česká republika	2002
Reálná míra růstu HDP	1,9%
Míra inflace	1,4%
Míra nezaměstnanosti	7,3%
Bilance zahraničního obchodu v % HDP	-2,9%

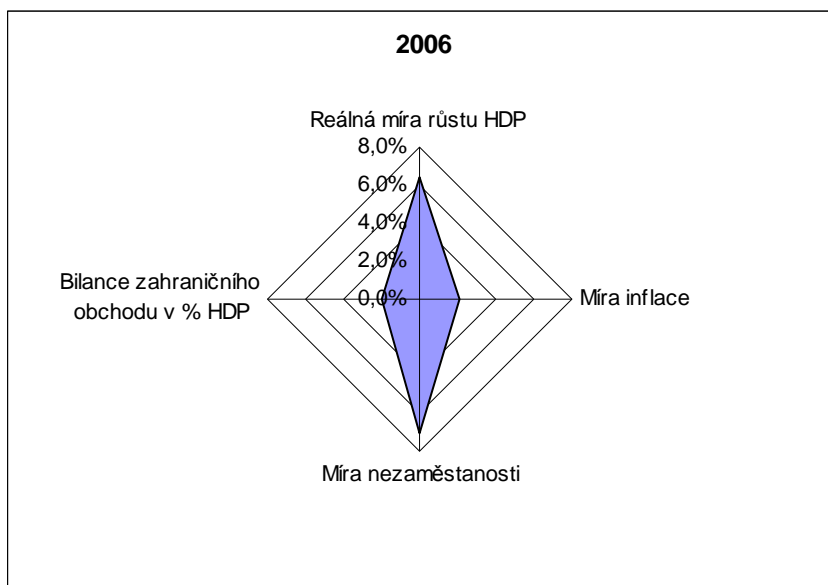
Česká republika	2003
Reálná míra růstu HDP	3,6%
Míra inflace	-0,1%
Míra nezaměstnanosti	7,8%
Bilance zahraničního obchodu v % HDP	-2,7%

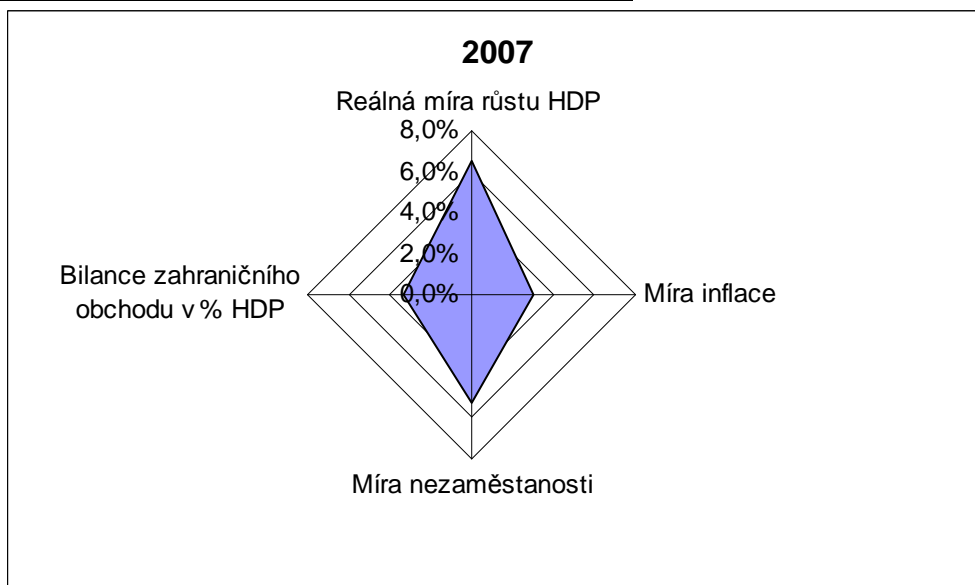
Česká republika	2004
Reálná míra růstu HDP	4,5%
Míra inflace	2,6%
Míra nezaměstnanosti	8,3%
Bilance zahraničního obchodu v % HDP	-0,5%

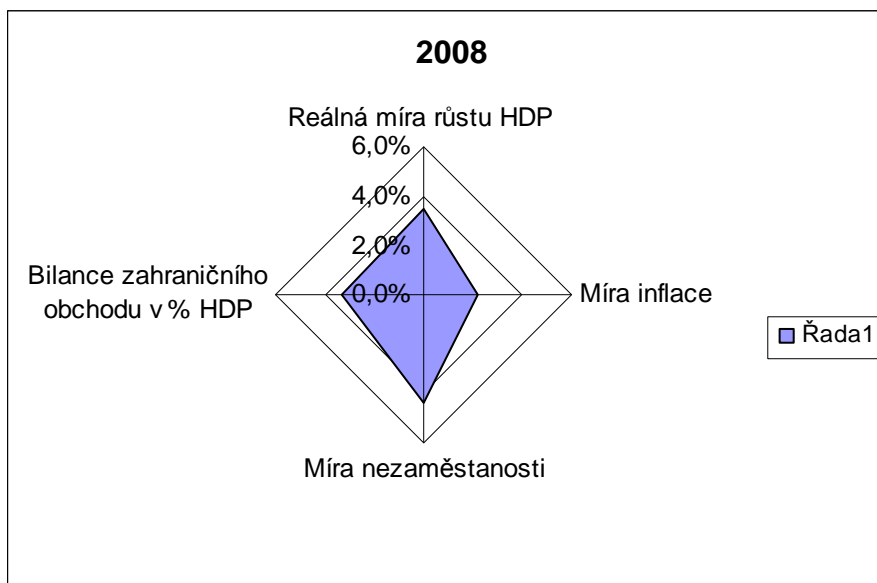
Česká republika	2005
Reálná míra růstu HDP	6,4%
Míra inflace	1,6%
Míra nezaměstnanosti	7,9%
Bilance zahraničního obchodu v % HDP	2,0%

Česká republika	2006
Reálná míra růstu HDP	6,4%
Míra inflace	2,1%
Míra nezaměstnanosti	7,1%
Bilance zahraničního obchodu v % HDP	2,0%

Česká republika	2007
Reálná míra růstu HDP	6,5%
Míra inflace	3,0%
Míra nezaměstnanosti	5,3%
Bilance zahraničního obchodu v % HDP	3,3%

Česká republika	2008
Reálná míra růstu HDP	3,5%
Míra inflace	2,2%
Míra nezaměstnanosti	4,4%
Bilance zahraničního obchodu v % HDP	3,3%

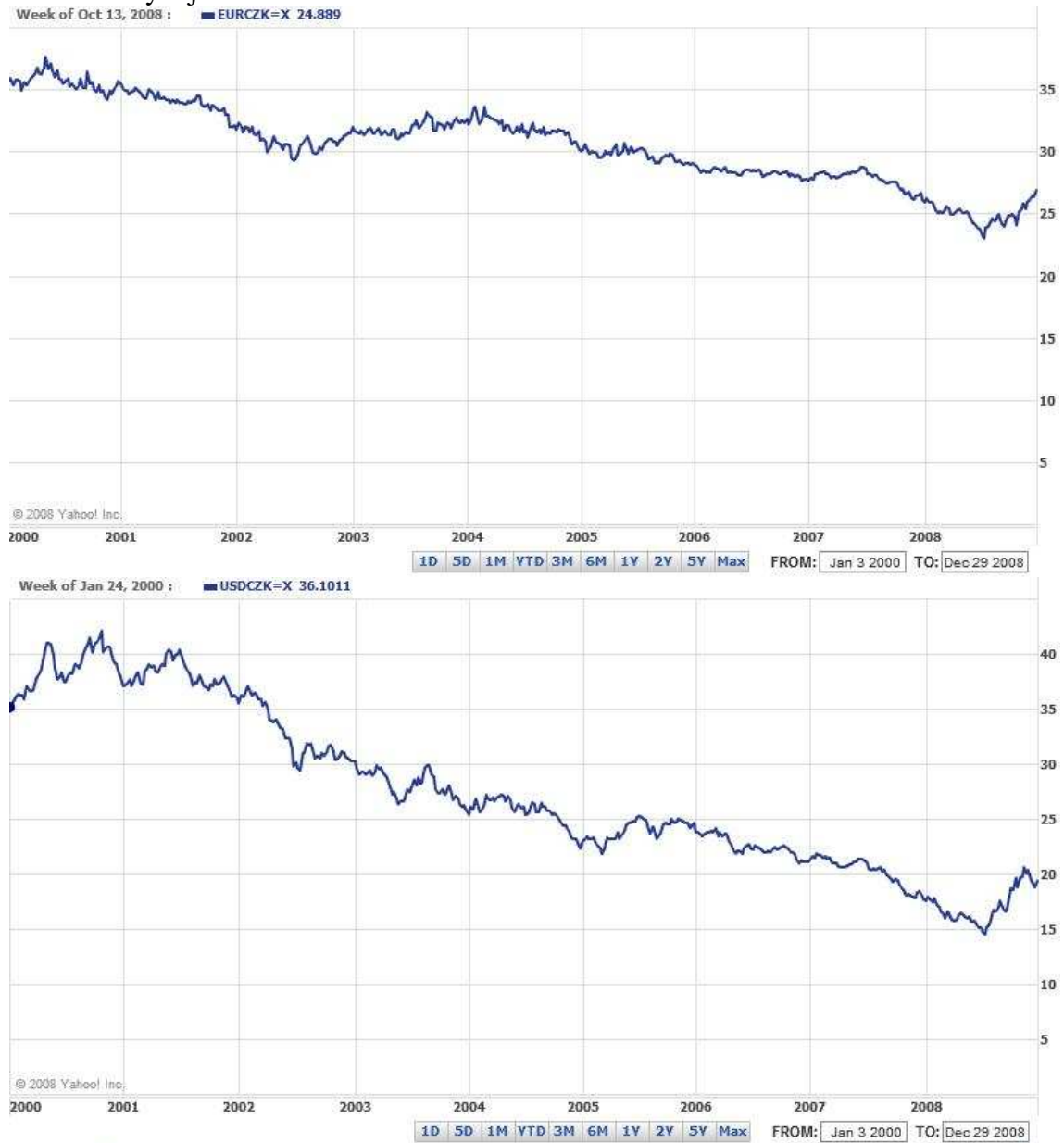
Zdroj: General Economic Background 2008, Eurostat, vlastní zpracování

Příloha 6 Bilance zahraničního obchodu ČR v % na HDP v letech 2000 - 2008

Zdroj: General Economic Background 2008, Eurostat, vlastní zpracování

Příloha 7 Vývoj směnného kurzu CZK/EUR a CZK/USD v letech 2000 - 2008

Zdroj: Yahoo! Finance FOREX Investing Tools;

<http://finance.yahoo.com/echarts?s=EURCZK>,

<http://finance.yahoo.com/echarts?s=USDCZK>